

YAASIO

Yá pò kú láε bee guu

Láε bee guu wà yáasio ní ònò yādanεò òu, ò wà Salomòò tòkpàε, asa Isailio Salomòò dō ònòna pò tòbò ù.

Yáasi láá lá pò wà Isailio fεlekka ònòyāò kēuò doe. Wa fō lápi kpaale léε àaō:

A séia lé ài pò ònò ì iné bòòleke (1-9). Gueò ònò ì yā'ò lán gbēnazinawa (8.12-36), ì azia dile Lua zíkεna ù.

A plaade mé lápi guoguo yá ù, gu pò yáasio kuu (10-29). Salomòò mé yáasipio kè ge a káaa gudoū (10.1-22.16, 25.1-29.27), mé wà ònòna pāleo yáasio kàfi a guu lo (22.17-24.22, 24.23-34).

A àaōde (30-31) guu ònòyā pò gbēpāleo kēò kuu.

Yáasi lá i yāzi ge Isailio yāò o lán Bibeli lá kinio wao. A yādanεóá wá baade pii pòε, mé a ledamaò ì to gbé kua àò na, io Lua pòεā ke ní pònao. Ònòyā pò kú lápi guuá wá kua lá gu lé dò yáε. Lua mé iko ví. Viakεaè mé dōa zína ù, ì mó ní yāmaakεao ní kuanao. Músi ì gbēvāio ní sòuò ní oδεò le, āma gbēmaao ní ònònao ní gbé pò aai wēnadō taasideòneò ì ní maakea gbε e.

Yáasi lá kyokεa ì to wà Isailio kua gbadō ní ònò pò aa víò. Wí e lá an ònònao ì wá gbēnazinao yāò ní wá yā'òmao dòdò. Ònòpi de gòopii yá ùε, mé à gí ku e ní a gbāo.

Yá pò a yái wí yáasikεi

1 Yáasi pɔ Davidi né Salomɔɔ,*
 Isailio kía kè,
 2 ké gbé e ònɔkū, aao laai vɪ,
 aai dɔayā dada,
 3 aai gɔ wɛzɛn làasoodeɔ ũ,
 maakɛa ní yázɛdeɔ ní náaiɔ yá musu.
 4 Yáasipio ì nòsɛdoũde gba laai,
 ì to èwaaso àò ku a dɔɔwa ní dɔao.
 5 Laaide i ma, aà yādadaa i gé aɛ,
 nòsɛde i lɛdama e a guu,
 6 i yáasi ní yālɛɛũanɛo midɔ
 ní ònɔdeɔ yā'oaɔ ní ní faai yáɔ.
 7 Viakɛa Diie mé dɔa zína ũ,†
 gbé pɔ ì saka ònɔ ní yādadaaoguá sɔũɛ.

Laaikaa gbɛvāiɔ kɔnii

8 Ma né, nɪli n mae yā'onɛ ma,
 nɪsu pākpa n da lɛdamaio.
 9 Aɔ de fùa kɛfɛna ũ n miwa,
 aɔ de yàbaa ũ n nɔɛ.
 10 Tó duunkɛnaɔ lé kɔnikɛɛ,
 nɪsu weio, ma né.
 11 Aaɪ mɛ:
 Mɔ wà gɛ gbéɔ dádā wà ní dɛdɛ,
 wà yāesaideɔ kpākpa wà ní kúkū.
 12 Wà ní mómɔ bɛ̀ɛ lá mia ì kɛwa,
 wà ní mótí lá bɛda ì kɛwa,
 13 wí pɔ ɔde bui píi e,
 wá kpéɔ i pa ní pɔ pɔ wá nàaapio.
 14 Mɔ wà wá baa daaa,

* 1:1 1Kia 5.12 † 1:7 Yob 28.28, Sou 111.10

wápii, wá mɔkpe ɔ doᓃ.

¹⁵ Ma né, nsu géɛnɔɔ,
nsu zéɛɛnɔɔ.

¹⁶ Asa an kèɛɛ lɛɛŭ ní vāikeaɔɛ,
aa wāa ní gbēɛɛɔ.

¹⁷ Bakpaa bāɔ wāáá pāɛ.

¹⁸ Aalɛ baikpá níziɛɛ,
an tòɛ mé a ní pui.

¹⁹ Ōvāi'enaɔ zian we nípii,
an luaa pói mé ì ní wēni bɔ.

Ōno gbésisia

²⁰ Ōno lé wiile gāɛɛ,
aà lé dɔ zɛau.

²¹ I lɛzu zé pó wili láauo miwa,
ì kpàwake wéle bíibɔlɛɔ guu à mɛ:

²² Ōnoɔsaideɔ, áɔ kú ní ōnoɔsaio e bɔɛ ni?
Ma láanikenaɔ, á ze ma láanikeaɛ bɔɛ ni?
Soũɔ, áɔ za dɔagu e bɔɛɛ?

²³ Tó a ma lɛɛɛɛdama mà yāa,
dɔ ma a nisina pisiwá,
mí tó àɔ ma làasoo ví.

²⁴ Lá ma á sisi, a gi swákpai,
ma ɔ pòó, á gbēɛ laai i kawàò,

²⁵ lá a ma lɛɛɛɛdama kpà swáa pii,
i we laai pói ma á gbáio,

²⁶ tó músi á lé, má á yáalɔɛ,
tó yá á lé, má á láanikeɛ,

²⁷ baa tó yá á lé lán zàa'ianawa,
mé músi á lé lán zàalolowa,
mé taasi ní yā'ōmao gèázi.

²⁸ Gɔɔ bee á gbasa lɛzumazi,
kási má weo,

á ma kíi wεελε, kási á ma eo.

²⁹ Asa á za dṣauε,
mé i ze ní viakεa Diiεoo.

³⁰ I we ma λdamaio,
a sakà laai pṓ ma á gbáuε.

³¹ A á dàa gbε'e,
yāvái pṓ a zeò a wi á musu.

³² Gia ṣnṓi ì ṣnṓsaideṓ dεdε,
làasoosai ì sṓũṓ tòlṓzṓ.

³³ Gbḗ pṓ ma yá kṓa sṓ aṓ dṓdṓa,
aṓ ku niε musu vāi kākεsaie.

2

Tεa ṣnṓi ài

¹ Ma né, tó n ma yá sṓ,
mé n ma yādileṓ kṓa n sṓu,

² tó níε swāḁṓ ṣnṓyāi,
mé n sṓ kpà a dadaawa,

³ tó n lezù laaizi,
mé n wiilè yādadaai,

⁴ tó n kpálekèi ánuusu ũ,
mé n wèεεle àizeε ulea ũ,*

⁵ níyṓ viakεa Diiε midṓ sa,
ní Lua dṣa e.

⁶ Asa Dii mé ì ní gba ṣnṓ,
dadaa ní dṣao ì bṓ aà kíie.

⁷ A káfia zé kṓa gbḗmaaṓne,
a dε sèngbao ũ táesaideṓne.

⁸ I ṓlia gbḗmaaṓzi ní táa'oaui,
ì a yāmanaṓ dṣa ní yá pii kεa guu.

⁹ Nyṓ yázεde dṓ sa ní yá dṓṓdeṓ

* **2:4** Mat 13.44

ń yá pḡ zεvḡo ń maa píi zéο.

¹⁰ Asa ḡnḡ a mḡma,
mé dḡa a n kási.

¹¹ Kua ń laaio a n dḡa,
yázεdḡa a ḡlianzi.

¹² A n bḡ gbēváiḡ zéu
ń yābēεkenḡ ḡziḡ.

¹³ Gbēpiḡ pāale yāmaa zéε,
aa gusia zé sè.

¹⁴ Aaḡ pḡnake ń vāikeao,
aaḡ vḡ aḡ kēaa ń yābēε faasaio.

¹⁵ An κεκεά faa vḡo,
aaḡ yāke ń kḡnioε.

¹⁶ ḡnḡpi a n bḡ káalua ḡzi,
a n si nḡε pāle yá nana oanewa.

¹⁷ Nḡepi pākpa a nenḡn gḡi,
à a Lua bàa kuaanḡ yá gbòo.

¹⁸ Aà be ḡ mipéḡnḡ gawaε,
aà kpé zé ḡ táḡnḡ bedau.

¹⁹ Gbē pḡ gḡaàzi lí nḡselileo,
ḡli wēni zé le bo.

²⁰ ḡnḡpi a n da gbēmaaḡ zéwa,
níḡ dḡḡdeḡ zé kḡa.

²¹ Asa nḡεpuadeḡ mé aa gḡ bḡsu vḡ,
tàaesaideḡ mé aḡ ku a guu.

²² Vāikenḡ sḡ, wa ń yá ń bḡλευε,
wa náaisaideḡ kpḡευε.

3

Dii ndaikεa ḡ ḡnḡ iné

¹ Ma né, ńsu to ma yādanε sānguo,

nyɔ yá pɔ má dīlenɔ kua n sɔu.

² Asa a n ka wēni gbàawa,
a aafia káfine.

³ Gbēke ní náaiɔ su kēmao,
nyɔ daa yàbaa ũ,
kē n sɔwa lá wí kē lákēkīiwawa,

⁴ n tó iɔ na,
níɔ maa Luaε ní gbēnazinaɔ.*

⁵ Dii náaike ní nòsemendoo,
ńsu gbāa'e nzia ònɔwao.

⁶ Nyɔ àà dɔ n yá pii kea guu,
i zεpoone.

⁷ Nsu n nzia gwa ònɔna ũo,
nyɔ Dii vía ví, ní kē vāiwa.†

⁸ Bee aɔ de n me aafia ese ũ,
a n wá gba gbāa.

⁹ Dii kpela ní n àizεεɔ
ní n buapɔ káauɔ pii,

¹⁰ pɔwεnaɔ i bi bɔ n dɔu,
n selaɔ i pa yelele ní vεε dafuo.

¹¹ Ma né, tó Dii n toto, ńsu dile pāo,
tó à n gba laai, ńsu to à kene íio.‡

¹² Asa gbé pɔ Dii yei ɔ í dazewa,
lá mae í ke a né pɔ kēε maaεwawa.§

ɔnɔ ài

¹³ Báaaden gbé pɔ ònɔ le kù
mé dɔa pàè ũ.

¹⁴ Asa a ài ví de ánusua,
í káfiakεné de vuua.

* 3:4 Luk 2.52 † 3:7 Lom 12.16 ‡ 3:11 Yob 5.17 § 3:12 Ebe
12.5-6, Zia 3.19

15 A beee ví de òsoa,
pó pó a ni kumaɔ kee i kawàò.

16 Wēni gbàa ku aà ɔplaau,
àizee ní gawio ku aà ɔzeeu.

17 Aà yáɔ kekeá na,
aà zé píi aafia ví.

18 A de lí wēnide ũ gbé pó kũaone,
báaadeon gbé pó sɔ ũ.

19 Dii gōike guu à tɔɔle kàle,
aà ōnɔ guu à musu kè.

20 A ísia ε bò a dōa guu,
a tò luabepuana mòse ví.

21 Ma né, ñyɔ wezē ní ōnɔo ví,
ńsu n̄ wevíao.

22 Aɔ de n nisina wēni ũ,
aɔ de yàbaa ũ n nɔe.

23 Nyɔɔ be n laaiwa,
pɔe a kpàlikpaneo.

24 Tó n wule, vía a n kũo,
ńyɔ wúle i'o na.

25 Nyɔ kai víakεo,
ge músi pó ì vāikenaɔ le kándó.

26 Asa Dii aɔ de n mikpakli ũ,
a n gbá ví kaia.

27 Tó n ɔ lé n kpe le,
ńsu gí maakεi gbé pó kũ n̄ keèeo.

28 Tó n dɔnle zé ví,
ńsu o n gbédeee aà gé e ziao.

29 N gbédee pó kú n sae dɔdɔa,
ńsu lekpaafaaazi ní gbēeo.

- 30 Tó gbé i yãe kenεo,
 nsu lekpaakeaàno páo.
 31 Nsu gbãamɔnedeo kua nideo,
 nsu n̄ n̄ keae keo.
 32 Asa Dii ye kɔnideo giyãio,
 n̄sepuadeo ɔ̄ i ke a kpãasiao ũ.
 33 Dii i láaizi gbẽvãio uawa,
 i báaada gbẽmaao beu.
 34 I gbélaanikenao láanike,
 a gbẽke ví n̄ ziabusanao.*
 35 Ɔnoᵇde a beee e,
 soũ s̄ i wida aziawa.

4

Gbẽz̄ɔ̄o ledama

- 1 Ma néo, à gbẽz̄ɔ̄o ledama ma,
 à á laai kpále ké à e ào d̄sa ví.
 2 D̄sa s̄usu mále daé,
 ásu pákpa ma yãdaneio.
 3 Ké má kú né ũ ma mae ɔzi,
 má buse ma da né m̄ndona ũ.
 4 Ma mae yãdàmee à m̄e:
 Nȳo ma yá k̄ua n s̄ou,
 ma yãdilenεo da, n kua io na.
 5 Ɔnokū, nȳo d̄sa ví,
 asu s̄angu n̄ p̄aale ma yáεo.
 6 Nsu pákpa ɔnoio, a n d̄sa,
 nȳo yeaazi, a ɔkunla.
 7 Ɔnokū, ɔme yápii mi ũ,
 d̄sa wele ní àizeεe p̄o ní ví píio.*
 8 N àà kú gbáugbãu, a n káfi,

* **3:34** Zaa 4.6, 1Pic 5.5 * **4:7** Mat 13.44-46

didiwà ɔplapla, a n kpɛla.

⁹ Aɔ de fùla maa ũ n miwa,
àɔ dɛnɛ kíafua gawide ũ.

¹⁰ Ma né, swákpa ma yáí,
yápi da, n wěni aɔ gbãa.

¹¹ Ma ɔno zé òlɔnɛ,
ma n da yāmaa zéwa.

¹² Tó níle táa'ou, pɔɛ a kpanɛɔ,
tó níle bàaleu, nýɔ gēnalɛɔ.

¹³ Nyɔ ma ledama kŭa, n̄su gbaɛɔ,
didiwà gbãa, asa ɔmɛ n wěni ũ.

¹⁴ Nsu vāikɛnaɔ zé sɛɔ,
n̄su tɛ gbɛvāiɔ zéio.

¹⁵ Ɛné, n̄su namáo,
kémá, ñ n gɛa kɛ.

¹⁶ Tó aai vāi e kèɔ, aali i'oo,
tó aai gbé e kàaũɔ, i lí gē ní wéuo.

¹⁷ Asa vāikɛa mé ní pɔblea ũ,
gbéɔ wetãa mé ní imia ũ.

¹⁸ Gbɛmaɔ zé de lán gudɔleiawa,
a gupua ò dɛdɛ lán íatɛ dɛdɛawa.

¹⁹ Vāikɛnaɔ zé de lán gusia níiniwa,[†]
aali pɔ pɔ tò wàle gēnale d̄ɔɔ.

²⁰ Ma né, laaidɔ yápiɔwa,
swáɛɛ ma yā'onɛi.

²¹ Nsu kpá swáao,
n̄yɔ kŭa n s̄ɔu.

²² Asa a de wěni ũ gbé pɔ le kũɔnɛ,
a de mè búu aafia ũ.

[†] 4:19 1Zaa 2.11

23 Azaiasa laaidɔ n sɔ́ yáwa,
asa wēni zína bò sɔ́ kíiɛ.

24 Bɔ́ yābēɛ'oua,
mikē yākpaanla'oua.

25 Wɛdɔ́ n aɛ,
gugwa n kuu súsu.

26 Zé sé súsu,
n yākeɔ́ píi a bɔ́ maa.‡

27 Nsu yeɛɛɛ ɔ́plaii ge zɛɛio,
ńsu gbápeɛ vāi zéuo.

5

Laaikaa káaluai

1 Ma né, laaidɔ ma ɔ́nɔ́wa,
swákpa n ma wɛzē yāma,

2 ké n e ñyɔ́ ku n dɔ́wa,
dɔ́a iɔ́ ku n léu.

3 Káaluai legbe'i iɔ́ na lán zówa,
i n gáɛ n lé nao,

4 āma gbezā i kené íi lán gɔ́iwa,
i n zɔ́ lán fēnda lena kpeplawa.

5 Àà zé i mipeńno gawa,
i si n gbé pɔ́ teaziɔ́ bedau.

6 Ili làasooke wēni zéwao,
a dɔ́ a zā zépiwao.

7 Ma né, swáɛ ma yái sa,
ńsu gi ma lɛdamaio.

8 Páale nɔ́ɛ bee taaɛ zà,
ńsu n àà be gāɛ baa vío.

9 Nsu n n gbāakpa gbēpálewao,

‡ 4:26 Ebe 12.13

ńsu ñ n wēni kpa gbé pāsīwao,
 10 ké n àizeeᵇ su gᵇ dāᵇneᵇ,
 mé n zī ài su gᵇ ua pāledeᵇneᵇ.

11 Nyᵇ aauke n gᵇᵇ vláwa,
 ńyᵇ ibaba, n yēēē a láa,

12 ní mε: Ma gi ledamai fá!
 Ma sakaa totoau mé tò.

13 Mi ledamadeᵇ yā'onε mao,
 mi swáse ma yādanedeᵇzio.

14 Ma gᵇa wēna pᵇ ũ míᵇmᵇ
 ké dúnia ma e zāo.

15 N nzīa ola imi,
 ze ní nzīa lòᵇ'io.

16 N nibᵇna ibᵇlea bàasi maae?
 N í gufᵇ bᵇa gāae zeᵇvīo.

17 To àᵇ de n na pᵇ ũ ado,
 asu àᵇ de gbēe pᵇ ũo.

18 To Lua báaada n biapiu,
 pᵇnake ní n èwaasogᵇᵇ nᵇo.

19 N tue báasēde! N zótēn kefena!
 To bᵇᵇbleaaàᵇ lí kangu gᵇᵇpii,
 ní aà báasē nide lá gu lé dᵇ.

20 Ma né, bᵇyāi ńyᵇ nᵇ pāle nidei?
 Bᵇyāi ńyᵇ bᵇᵇble ní nᵇ pᵇseoi?

21 Gbēnazīnaᵇ yākeae ulεa Diieo,
 ìᵇ zé pᵇ aa sè dᵇ pīi.

22 Vāikεna tàae ì aà kú,
 aà duuna ì ba zuè.

23 Aà ledamamasai a aà kpa gai,
 aà sᵇŭke zᵇᵇ a aà sāsā.

6

Fia n̄ màao n̄ gbēnazin p̄ao yá

¹ Ma né, tó n n gbēdo fia d̄i n miwa,
tó n kpégaausi gbéé,

² tó n lé n kalikē,
tó n yá'oa n dayáu,

³ lá r̄yō ken la ma né: Leᵇo yápiu,
asa n na n gbēdo ɔzié.

Ge n̄yō zεzε n gbēdopizi,
awakpaè.

⁴ Nsu to i gē n wéuo,
ńsu to n wébaa gbiakūo,

⁵ n̄ n̄zia siwà
lá tue ì n̄ kéwa,
lá b̄a ì ᵇo fikpana ɔuwa.

⁶ Zígbiade, gé ᵇoona gwai,
ní aà yákea tàasika, r̄yō ñnókū.

⁷ A d̄oana v̄io,
a gbēz̄o ge dii v̄io.

⁸ I ble kūsūa di sae,
ì a p̄blea k̄aaa p̄kεkεḡo.

⁹ M̄aade, r̄yō w̄úlea e ᵇoε ni?
ᵇoε r̄yō vu n̄ ioi?

¹⁰ Ni k̄ámabo ȳo, ni i'o ȳo,
ni w̄úle ȳo ɔkpaa n k̄ùe.

¹¹ Pó taasi a gēnzi lán kp̄áiweliwewa,
n̄oana a m̄oma lán gbé p̄o ḡōkeᵇo k̄ūawa.

¹² Gbēnazin p̄áa gbēv̄aie,
ìᵇo ᵇeᵇe n̄ εεo d̄o a léu.

¹³ I yá'o n̄ wéo n̄ ɔo,

ì seelakεné n gbáo.

14 Mɔafili mé aà nòse pà,
vāi wàai ᓃ ɔ pa gɔɔpii.

15 Bee yáí músi a mɔwà lezasai,
kaaũ a gēaàzi kándo, aɔ fεlea vɔo.

16 Yá mèn soolo ku ké Dii zau,
à kà se soplá ké a ye a gíyáio.

17 Káakua, εεtoa, yāesaidedεa,

18 yāpāsi wàaipaa, wāa n vāio,

19 seelade εεtoa n daεɔ pεāaao.

Laaikaa gbāsíkεai

20 Ma né, nyɔ n mae yādileao kūa,
ńsu pākpa n da yādanεio.

21 Nyɔ kūa n sɔu gɔɔpii,
nyɔ daa yàbaa ũ.

22 A dɔaanε n taa'oa guu,
a n dɔa n wúlεa guu.

Tó n vu, ali leɔdama.

23 Asa yādileapiá filiaε,
yādanεpiá gupuaε,
leɔdama n leleaoá zé wēnideε.

24 A n si nɔε vāiwa,
a n bɔ nɔε pāle yá nana oanεu.

25 Nsu n aà kεfenkε nidεo,
ńsu to aà gɔgwawε n kūo.

26 Káalua ì n gɔ gii,
gbēpāle nɔ yá sɔ ì n bεεε mide.

27 Tó gbé tεse dà a pɔleu,
aà pɔkasa a gí tékūie?

28 Tó gbé kèsepele teyɔwa,
a na aà gbáwao lé?

29 Maaε ní gbéé pᓃ gè a gbédee nᓃ yáuo,
asa tó à ɔnàwà, a bᓃ pǎo.

30 Tó nᓃa lé gbēde, tó à kpáí'ò,
wǐ a yá dilε pǎe?

31 Tó wà aà kù, a fiabo λεε sopla,
i pᓃ pᓃ a ví a ua kpa píi.

32 Gbéé pᓃ ì wúλε ní pǎle nᓃo làasoo vío,
gbéé pᓃ ì bee κε lé azía òkpaε.

33 Gbēa gbāa ní kpeboao mé aà baa ũ,
aà tó íi a kēwào.

34 Asa íbele a aà zá nᓃse feλε,
i tᓃsiwà aà wēnagwasai.

35 A awakpabᓃε sio,
baa tó à gba zᓃo dàè, a weio.

7

Laaika nᓃε pᓃ ì ní gáλεzi

1 Ma né, ma yǎ'one ma,
ma yǎdilεao da n nᓃseu.

2 Nyᓃ ma yǎdilεao kǔa, níᓃ aafia,
laaidᓃ ma yǎdanεwa lán n wéwa.

3 Da n ɔnεwa tāana ũ,
kē n sᓃwa lá wǐ kē lákēbᓃwawa.

4 O ònᓃε, n dāen aà ũ,
weZē sísi n daε ũ.

5 A n dᓃa dᓃε'iiide yá musu,
a n bᓃ nᓃ pǎle yá nana oanεu.

6 Má zεa ma kpé fenentiu,
mále bàasi gwa.

7 Ɔ ma gᓃgbāanaεᓃ è, ònᓃ i panéo,
èwaasoe kú ní guu, a làasoo vío.

- 8 Alé liaaliaa gãæ,
àlé waaloũkεkε nœezi,
àlé aà bε gãæ baa vívĩ
- 9 za oosiele gukãaaa e gwá,
e gu gè siakũ maamaa.
- 10 Ǿ nœepi bò mò dàaàlé ní kōnio,
à ɔmà aziawa lán káaluawa.
- 11 A lé ví mé zĩapœãkεnaε,
aà pòò lí pé bεo.
- 12 Zĩe Ǿ ìb ku zεau, zĩe Ǿ gãæ,
ìb zékpaa yeyewa.
- 13 Ǿ à èwaasopi kũ à lepèwà,
à aà gwà ní wεgaalimao à mè:
- 14 Sáaukpasa'oa kua yãa,
ɔ ma lé pó má kèpi fiabò gbã.
- 15 N kɔ'ea yáí ma bɔi,
mále n wεεε, ma n e kε sɔ.
- 16 Ma kũntu kpà ma liia
ní Egipi bùsu zwãa wé kεfεnao.
- 17 Ma tulale fàε ma wúlekĩia,
wa kè ní lí'ɔ gĩnanaɔ ní litεεɔ.
- 18 Mɔ wà bònɔble e gu gε dɔɔ,
wà wá pœã kε à mówá.
- 19 Asa ma zá kú bεo,
wéíε pó à gèu zã.
- 20 A ɔbaaa yè gèò,
e aàɔ gé sui mɔ a ɔsikε.
- 21 A aà sɔ blè ní yá dasi kálεaεo,
à gānàwà ní yá nana oaèo.
- 22 Ǿ à bò tεaàzi gòɔ,

lán zu pᵇ wàε gᵇ a kòlokpaiwa,
 lán tue pᵇ lé gbápεε bauwa,
 23 lán bā pᵇ wà sì fiiuwa.
 I dᵇ ké a azia kpà gaiεᵇ,
 e ka gᵇ aà sᵇ kᵇ.

24 Tiasa ma néᵇ, à ma yāma,
 à laaidᵇ yá pᵇ lé bᵇ ma léuwa.

25 Nsu to n làasoo ta aà kíio,
 nsu pázεa n gᵇ aà yáuo.

26 Gbᵇ pᵇ à ní né à ní òᵇkpàᵇ dasi,
 gbᵇ pᵇ à ní kaaᵇpiᵇ lé vío.

27 Aà bεá beda zékpaεε,
 ì siᵇnᵇ ga kpe kpeaue.

8

ᵇnᵇ gbᵇsisia

1 ᵇnᵇ lé lezuwázi fá!
 Wezᵇ lé wá sisiaᵇ!

2 A ku sᵇsᵇ musu zé γεεwa,
 a zεa zenankpaau.

3 A ku wᵇεε bíibᵇleᵇ saε,
 aà bᵇ dᵇ bᵇle gbᵇ kᵇi.

4 Gbᵇᵇ, áme máε á sisi,
 gbᵇnazīnaᵇ, máε lezuázi.

5 Niazideᵇ, à weεε àᵇ laai ví,
 làasoosaideᵇ, à to àᵇ nᵇse ví.

6 A swákpa, asa yá gbia má oé,
 yá dᵇᵇde a bᵇ ma léu.

7 Asa ma lé ì síana'o,
 má ye vái gᵇyáio.

8 Yá pò dɔ ma léuɔ maa,
a kee faasai ge kpaanlao.

9 Aa síana ví laaídeε píie,
aa zεví gbé pò ònòkùòne.

10 A ma ledama sé de ánusua,
à d̄sa se de vua kefena.

11 Asa ònò bεεε de òsoola,
pò pò a ni kúwáe i kawào.

12 Mapi má ònò, má laai ví,
mé má yákea a zéwa d̄sa k̄ua.

13 Viakεa Diie mé zaa váigu ũ.

Má za ziasεa lesí n̄ íand̄ao
n̄ zεa n̄ v̄io n̄ yákpaa'nla'oaogu.

14 Ledama n̄ yákekεa d̄saóá ma p̄ε,
máme má wεzē ũ,
ma k̄i gb̄a i b̄u.

15 Kíao ì kpalable ma sabaie,
ò kpalablenao ì yáze de dileò.

16 Gb̄adeò ì ikokε ma sabaie
n̄ d̄unia kpaladeò píi.

17 Má ye gbé pò yemaziòzi,
gbé pò lé ma wεεε mé aa ma e.*

18 Aizεε n̄ gawio ku ma ɔí
n̄ ɔda káfiadeo n̄ namao.

19 Né pò mi iné maa de vua síanaa,
káfiá pò mi kené de ánusu maaa.

20 Má bε yá d̄òde zéu,
mi táa'o zé súsu guu.

21 Mi gbé pò yemaziò gba àizεε,
an làasiò i pa.

* 8:17 Mat 7.7-8

22 Dii ma kŭa za a zĩ daalegᵇᵇ,
e àᵇ gé yá pᵇ a kè za káauᵇ kèi.†

23 A ma dilé za asinizíe,
za a daalegᵇᵇ, dᵇ i dŭnia keᵇ.

24 A ma i zadᵇ ísia kuo,
nibᵇnae ku gᵇᵇ beeo.

25 A ma i sᵇsᵇ āa,
e àᵇ gé gbèsᵇsᵇ zĩnapelèi,

26 e àᵇ gé dŭnia kálèi,
ge sēsao ge bùsu wén do.

27 Ké àlé pᵇ pᵇ kú musuᵇ ke,
ké àlé báluma da ísiaa,

28 ké àlé lou na musu,
ké àlé ísia í zé fᵇ,

29 ké àlé kᵇᵇ da ísiae,
a í su a baa víᵇ,

ké àlé tᵇᵇle zĩnapelè,
má kú wee.

30 Má kú aà sae zĩpi ziia ũ,
ma pᵇ ìᵇ nawà lá gu lé dᵇ,
miᵇ pᵇnake aà ae gᵇᵇpii.

31 Miᵇ kᵇᵇ'o aà dŭniaa,
gbēnazĩnaᵇ de ma pᵇnakebᵇ ũ.

32 Tiasa ma néᵇ, à ma yāma.

Báaaden gbé pᵇ ma yākeᵇᵇ kŭa ũ.

33 A ledama ma, í ònkŭ,
ásu niazĩkpaio.

34 Báaaden gbé pᵇ lé ma yāma
ìᵇ ma dā ma kpèele ũ,
ìᵇ taamale gᵇᵇpii.

† 8:22 Daa 1.1, Zaa 1.1-3, Zia 3.14

35 Asa gbé pọ ma e wēni èe,
aᵛ na n̄ Diio.

36 Gbé pọ kùaa vāi i aziaee,
gbé pọ zamaguᵛ, ga ᵛ aa yei.

9

ᵛno n̄ sᵛũkeo

1 ᵛno a kpé dọ,
à a gbapeᵛo à mèn sopla a pèlepere.

2 A nᵛᵛ dè à v̄ēē kèkè,
à bleᵛ sᵛukè a kàle.

3 A a wéndia zíkēnaᵛ zì,
àle lezu wéle s̄is̄i misonaa à mè:

4 Gbé pọ nᵛse v̄ioᵛ à ea mᵛ ke!
ᵛnokēsāmadeᵛ mále oé,

5 à mᵛ bleblemanᵛ,
í v̄ēē pọ má kèkè mi.

6 A sᵛũke tó, íᵛ aafia,
í taa'o wékēa zéu.

7 Gbé pọ lé leda gbélaanikenawa
ì gᵛ s̄ós̄ōēē,
gbé pọ lé vāikēna dazewa
ì gᵛ taaēēē.

8 Nsu gbélaanikēna dazewao,
asa a íisennᵛe.
ᵛnona dazewa, iᵛ yenzi.

9 Yāda ᵛnonae, aà ᵛno i dēde,
yā'o gbēmaae, aà dōa i káfí.

10 Viakēa Diie mé ᵛno daalea ũ,
Lua pọ a kua adoa dōa mé wékēa ũ.

11 Asa n̄yᵛ gēgē ma sabai,

n wēni a gbàakū.

¹² Tó n̄ ònɔ, nziaεε,
tó gbɛ'awiambɔnan n ũ, n mi musu.

¹³ Misaikε δε lán nɔε ledewaε,
a sɔũ mé a yāe d̄so.

¹⁴ I z̄s̄le kilau a kpεεε,
aà kpé kú w̄éle s̄is̄i musu,

¹⁵ i lezu gbé p̄ó lé ḡɛɔzi,
i o gbé p̄ó zé k̄ua s̄usuɔne:

¹⁶ Làasoosaide, εa m̄o ke!
ɔnɔk̄ɛs̄āmade, m̄ale onε,

¹⁷ i kp̄ái mia ìɔ na,
bleblea asii guuá z̄óε.

¹⁸ Ḡɛpi d̄s̄ ké ḡsa gyaade ũ zén weo,
gbé p̄ó à n̄ sisio s̄i beda gbáou.

10

Salomɔɔ yáasiɔ

¹ Né ònɔna i to a mae p̄o ke na,
né sɔũ i a da p̄o yaè.

² ɔv̄ai lí àikeo,
yākea a zéwa i n̄ sí gawa.

³ Dii lí to nɔana gbēmaa deo,
mé i v̄aikenaɔ té n̄ p̄oε̄ p̄ó.

⁴ P̄owosai i to wà taasikε,
z̄ikεa ɔplapla mé i to wà ke p̄ode ũ.

⁵ Né p̄ó ble gba d̄ò saεá né laaideε,
né p̄ó i i'o p̄okekεgɔɔ wí d̄so.

⁶ Gbēmaa mi ìɔ báaa v̄i,
āma yāp̄ási mé v̄aikena lé p̄a.

⁷ Gbēmaa lí ga n̄ a t̄soo,

vāikena tó ì midε.

⁸ Ɔnɔna ì zíkε yādilεnεɔwa,
yābɔlena ì azia né.

⁹ Gbé pɔ ì yāke a zéwa ku dɔdɔa,
yābēekena yá a bɔ.

¹⁰ Gbēgwaa ní wé vāio ì mós ní yáo,
gbé gbaa laai ì íbelemidε.

¹¹ Gbēmaa léá nibɔna wēnideε,
yāpāsí mé vāikena lé pà.

¹² Zaakɔu ì sòle da,
yeakɔi ì láka tàae píia.*

¹³ Ɔnɔyā ìɔ dɔ laaide léu,
flá mé ɔnɔkēsámade pɔ ũ a kpεεa.

¹⁴ Ɔnɔna ìɔ dɔa kùsūa dia,
laaisaide lé ì aà dayāu àa.

¹⁵ Ɔde àizεε ìɔ deè wéle bíide ũ,
wēnade taasikεa mé aà midεa ũ.

¹⁶ Gbēmaa aseá ì mɔè ní wēnio,
vāikena ài ì íadama iè.

¹⁷ Gbé pɔ ì lɛdama ma wēni zé sè,
gbé pɔ ì totoa dilε pā zà zéwa.

¹⁸ Gbé pɔ za gbéu mé a ye wa dɔo εεdeε,
gbē'ɔɔkpanaá sɔūε.

¹⁹ Duuna a gíɔ kui yá dasi bɔlea guuo,
gbé pɔ ì a lé fśá laaideε.

²⁰ Gbēmaa lénaá ánuusu maaε,
vāikena nòse gbiao.

²¹ Gbēmaa yā'oa ì ní dazεwa dasi,
laaisaide ì ga ɔnɔkēsáma guuε.

²² Dii báaadaańgu ì ní ke ɔde ũ,

* **10:12** 1Kln 13.7, Zaa 5.20, 1Pie 4.8

zíkɛa ní taasio lí pɔɛ káfí.
 23 Dàakɛa dɛ sɔũɛ kòò yá ũɛ,
 ònɔkũa mé ì kɛ laaideɛ na.
 24 Yá pɔ vāikɛna lé a vīakɛ mé a aà le,
 Lua a gbẽmaa pɔɛã pɔ kpawà.
 25 Tó íana kàka à gè,
 vāikɛnaɔ aao ku loo,
 gbẽmaa zína mé lo pélea gɔɔpii.†
 26 Lá lemuu kũma ì kɛ swaaɛ,
 lá súɛɛ ì kɛ wée,
 màa zígbiade dɛ gbé pɔ aa aà zìɔnɛ.
 27 Viakɛa Diiɛ ì wēni gbàa káfí,
 vāikɛnaɔ sɔ, an wēni a kulunkũ.
 28 Gbẽmaaɔ wé lo do pɔnai,
 vāikɛnaɔ sɔ, tãmaa a ní nɛɛ.
 29 Dii zé mé mikpakli ũ gbẽmaaɔnɛ,
 vāikɛnaɔ sɔ, Dii ì ní kaalɛɛ.
 30 Gbẽmaa a fu bauo,
 gbẽvāi sɔ a zòlekli e dúniauo.
 31 Ōno ì bo gbẽmaa léu,
 levāide sɔ, wa aà léna zɔɛɛ.
 32 Gbẽmaa yá pɔ kù wà oné dɔ,
 yābɛɛ lo do gbẽvāi léu.

11

1 Dii za pɔyɔa ní mɔafiliogu,
 kiloolɛa a zéwa ì kaaàgu.
 2 Zia sea lesi ì mó ní wío,
 zīabusaa mé ònɔyā ũ.
 3 Gbẽmaa nòɛpua ì aà dazɛwa,
 náaisaide nòɛ bɛɛ ì aà òkpa.

† 10:25 Mat 7.24-27

- 4 Aizεε ài vī yákpalekegḃḃzìo,
yákea a zéwa mé ì ní sí gawa.
- 5 Tàaesaide maakεa ì zεpooè,
vāikεna yāvāikεa ì aà né.
- 6 Nòεpuade maakεa ì aà bḃ,
náaisaide pḃnidεa ì aà kú.
- 7 Tó gbēvāi gà, aà tāmaa ì midε,
pó pó à wεdḃi a wēnigḃḃ ì láa.
- 8 Gbēmaa ì bḃ taasiu,
ḡ gbēvāi ì gēu aà gēε ũ.
- 9 Luayādansai lé ì aà gbédee ḡḃkpa,
āma dḃa ì gbēmaa bḃu.
- 10 Tó gbēmaaḃ ku namau, wéle ìḃ naε,
tó gbēvāiḃ gàga, wī gulakε.
- 11 Wéle ì káfi nòεpuadeḃ sabai,
gbēvāiḃ lé ì wéle dε.
- 12 Ḃḃḃkēsāmade ì saka a gbédeegu,
laaide ì a lé fḡ.
- 13 Gbēpena ì bḃ ní dāḃ asiio gupuu,
gbé náaide ì pó kúlewa.
- 14 Dḃaanasaikε ì to gbéḃ fu,
yákekεn dasiḃ ì to wà zible.
- 15 Tó n gbēpāle fla dī ní miwa, taasi n kaε,
gbé pó mibḃleu ì gḃ a laaiwa.
- 16 Gbāamḃnede ìḃ àizεε vī,
āma nḃε nòεmaade ìḃ gbiané.
- 17 Sùuude ì maa i aziaε,
gbé pāsí ì azia kpa ìai.
- 18 Gbēvāi zì ài líḃ báaa vīo,
yāmaatḃna ì ài síana e.
- 19 Kua maa síana ì ní ká wēniwa,

tea vāizi ì mó ní gao.

²⁰ Dii ye nòsevāide giyāio,
tāesaide yá ì kaaàgu.

²¹ Siāna guu gbēvāio bò pāo,
gbēmaaò mé aa bò aafia.

²² Lá vua tāana de sàwakusana níu,
māa nò kẹfen ònosaide de.

²³ Gbēmaaò pòeā ì ní ká namawa,
gbēvāio tāmaa ì ní né.

²⁴ Gbé pò ɔ pòò ì káfia e de a zia,
gbé pò gí pò pò de à kpa kpái, pò ì késāwà.

²⁵ Gbēnazin báaade àò ku namau,
gbé pò ì ní gba niè a niè e sō.*

²⁶ Wí gbé pò ì pówena òa na dā kaε,
wí sa na o gbé pò ì yíamáε.

²⁷ Gbé pò ì maa wεεε aò na ní gbéò,
gbé pò ì vāi wεεε, vāi a àà le.

²⁸ Gbé pò ì a àizεε náaike a léε,
gbēmaa a bòlòbò lán lí láwa.

²⁹ Gbé pò yāĩ a uaε a gō gii,
sòũ a gō ònɔna zò ũ.

³⁰ Gbēmaa yākea gbéá lí wēnideε,
ònɔna ì gbé e.

³¹ Lá Lua ì flabo gbēmaaε dúniau,
wa vāikena ní duunkenaò pò o be?†

12

¹ Gbé pò ledama ì kẹ̀è na ye dōai,
gbé pò totoa ì kẹ̀è ìi mi vío.

² Dii ì gbēmaa wεgwa,

* 11:25 Mat 10.42 † 11:31 1Pic 4.18

āma ì yāda làasoovāidea.

³ Vāikεa lí gbēε zεdḅo,
gbēmaa zīna sō deea vīo.

⁴ Nḅ maa dε a zāε lán fùawa,
nḅ widamade dεè mεkεmuuna ũ.

⁵ Gbēmaaḅ ìḅ yāzεde yá,
gbēvāiḅ ìedama mḅafili vī.

⁶ Gbēvāiḅ yāá gbēwεa yāε,
gbēmaaḅ lé ì ñ bḅ.

⁷ Wī gbēvāiḅ fuangba, aai midε,
āma gbēmaaḅ ua ìḅ ku.*

⁸ Wī gbé tḅḅo àà ḅnḅ léuε,
faasaide sō, wī sakauε.

⁹ Gbé kpεε pḅ ì a zīkε maanno
dε zīadilengbia pḅ blε ì késāwàla.

¹⁰ Gbēmaa a pḅtuḅḅ gwaa dḅ,
āma gbēvāiḅ sḅsobi pāsī.

¹¹ Zḅε āiade ìḅ kāa,
gugiiyana sō, ḅnḅ ì késāwae.

¹² Gbēvāi ì ḅvāi nidε,
kási gbēmaa zīna mé ìḅ mḅsε vī.

¹³ Gbēvāi lé vāi ì àà kú,
gbēmaa sō ìḅ yākeleu.

¹⁴ Lé maa ì ñ ká pḅmaawa,
zī pḅ gbé kè ài a suwà.

¹⁵ Sḅũ yākεa ì kεè maa,
ḅnḅna sō ì edama ma.

¹⁶ Sḅũ ì to wà a pḅfē dḅwa gḅḅ,
laaide sō ìli sḅsḅa dao.

¹⁷ Sian'ona ì yāzεde o,

* 12:7 Mat 7.24-27

seelade vāi yá ì ɔ mɔafili vī.

18 Yáɔlɛna yá ì gbé sɔ zɔ lán fɛnawa,
ɔnɔna lɛgbɛ'i ì mɔ́ ń aafiao.

19 Siana pɔ wa ò ì ɔ zɛɔba,
ɛgɛ sɔ ì gɛ́zɛa lán wɛɛɛawa.

20 Mɔafili kú vāi wàaipanaɔ sɔu,
gbɛ'aafiawɛɛɛɛnaɔ mé pɔna vī.†

21 Vāie lí gbɛ́maa leo,
gbɛ́vāiɔ sɔ, taasi ì daríla.

22 Dii ye ɛɛde giyāio,
aà pɔ ì ɔ na sɔandewa.

23 Laaide ì ɔ a dɔ́a kúa a sɔu,
sɔũ ì yāfaasai kpàwakɛ.

24 Zikɛa ɔplapla ì to gbé kible,
màa ì gbé da zɔbleu.

25 Kua bíli guu ì gbé kúsu kwé,
yāna'oanɛ ì ń pɔ kɛ na.

26 Gbɛ́maa ì a gbɛ́na dazɛwa,
gbɛ́vāiɔ yákeɛ ì ń sásá.

27 Màade lí nòɔ sásá maamaao,
āiade ì laaidɔ a pɔɔwa.

28 Kua yázɛde zéu wɛni vī,
zépi sea lí ń kpá gaio.‡

13

1 Né ɔnɔde ì a mae lɛdama ma,
gbélaanikɛna gbaa laai lí tɔwàò.

2 Lɛgbɛ'i na ì gbé ká pɔmaawa,
náaisaide ì ble a pāsī guuɛ.

3 Gbé pɔ ì a lé fí ì a wɛni dɔ́a,

† 12:20 Mat 5.9 ‡ 12:28 Lom 6.23

gbé pᵇ a lé lí kuo ì azia ò̀kpa.

⁴ Maaᵇde lí pᵇ pᵇ á yei eo,
ãiaᵇde mé ì namable.

⁵ Gbēmaa za maᵇafiliiyāu,
gbēvāi ì widamá ì ní kpeᵇᵇ.

⁶ Yāmaakea ì zemaasena misi,
dāakea ì duunkena fuangba.

⁷ Gbēᵇ ì nízia dile ᵇde ũ,
kási aaliᵇ pᵇe ví sᵇᵇ,
gbēᵇ ì nízia dile taaside ũ,

kási aaᵇᵇ pᵇ ví zᵇᵇ.*

⁸ ᵇde ì azia bo ní a àizeeo,
taaside sᵇ ìli wétēabiima eo.

⁹ Gbēmaaᵇ gupua aᵇ pipi,
gbēvāiᵇ filia a gamá.

¹⁰ Zia sea lesí mé ì sòle da,
ledamamaa mé ì to wà ò̀nkū.

¹¹ ᵇvāi lí gé aeᵇ,
ᵇa'ea isima guu mé ì kᵇ.

¹² Weᵇᵇa pᵇí gēgēa ì ní sᵇ ò̀kpa,
pᵇeã ea ì mó ní wēni dafuo.

¹³ Gbé pᵇ ì fionada yāwa a yā'e,
gbé pᵇ ì gbé yā'one ma a ài'e.

¹⁴ ᵇᵇna yādanéá nibᵇna wēnidee,
ì ní bo ga lézi.

¹⁵ Wezē gbāa ì to wàᵇ naíᵇᵇ,
āma náaisaideᵇ zé pāsí.

¹⁶ Laaideᵇ ì yāke ní dᵇao,
sᵇᵇ ì a faasaike fāaa.

¹⁷ Zina vāi ì zu taasiu,
ìwa náaide ì su aafia.

¹⁸ Gia totoai ì mó ní taasio ní wío,

* 13:7 Luk 12.21, 33

ledamamaa ì ní kpela.

¹⁹ Pónideá ea ì ní pɔ ke na,
 ɔ sɔũ ye kɛa váikɛawa gíyáio.

²⁰ Gbɛ́ pɔ té ɔnɔnaɔzi ì ɔnɔkũ,
 gbɛ́ pɔ káaaa ní sɔũɔ ì váikũ.

²¹ Taasi ìɔ te duunkɛnaɔzi,
 nama mé gbɛ́maaɔ ài ù.

²² Gbɛ́maa ì túbito a tɔũnaɔne,
 duunkɛna sɔ, aà àizɛɛ a gɔ gbɛ́maaɛ.

²³ Taaside bua ì bleke maamaa,
 ɔ yáfuangbanaɔ ì to aà kuawà.

²⁴ Gbɛ́ pɔ lí a né gbɛɔ zaaàguɛ,
 gbɛ́ pɔ ye a ní ì aà toto a gɔɔwa.

²⁵ Gbɛ́maa ì pɔble à ká,
 gbɛ́váiɔ nɔse ìɔ da gii.

14

¹ Nɔɛ ɔnɔde ì ua káɛ,
 a faasaide sɔ ì ua fáaa.

² Gbɛ́ pɔ ì yáke a zéwa Dii vía ví,
 zekoleasɛna ì sakaaàgu.

³ Faasaide lé mé aà gbɛ́bɔ ù,
 ɔnɔna yá'oa ì aà bɔ.

⁴ Tó zu kuo, gba ìɔ da giiɛ,
 wí ài zɔɔ e ní zuɔ gbãao.

⁵ Seelade síande lí ɛɛtoo,
 seelade vâi yá ìɔ mɔafili ví.

⁶ Láanide ì kpálɛke ɔnɔi à kuawà,
 laaide yádɔaá faaiɛ.

⁷ Kɛ sɔũwa zázá,
 asa níyɔ dɔa ewào.

⁸ ɔnɔ ì to laaide làsooke a zéwa,

sɔũ faasaikε ì àà sásã.

⁹ Faasaideḃ ì saka tàae kulekεau,
gbẽmaaḃ ìḃ na ñ k̄ḥo.

¹⁰ Baade azia yã'õma d̄ḥ,
mé gbé p̄naá gbẽpãle p̄ḥ no.

¹¹ Gbẽvãib̄ ua a midε,
gbẽmaaḃ be a ɔta.

¹² Zé kú ì ke gbéḥne maa,
ãma a midεk̄iá gae.

¹³ Baa yaalḃ guu ñḥε ì òḥkpa,
p̄na ku ì midε ñ p̄siao.

¹⁴ P̄ḥḃḥzãkεna yãkεa ì wi àà musu,
gbẽmaa ì a yãkεa gbε'e.

¹⁵ Làasoosaide ì yãpii siε,
laaide lí yá náaikε làsookεsaio.

¹⁶ Ŋḥna vãikεa v̄ia v̄i, ì èè,
sɔũ ì azia náai v̄i, ìḃ wãa.

¹⁷ P̄ḥk̄umade ì yá yãf̄una ke,
k̄ḥnide ì to wà zaagu.

¹⁸ Ŋḥk̄ēsãmade ì ḡḥ faasai,
laaideḃ ì d̄ḥa kpa f̄ua ù.

¹⁹ Gbẽvãib̄ misiile gbẽmaaḥne,
vãikεnaḃ kúle ñḥεpuadeḃ kpeεε.

²⁰ Baa taaside gbédee ì zaaàgu,
ãma ɔde gbẽnaḃ ìḃ dasi.

²¹ Sakaa n gbédeeguá duunaε.
Báaadεn gbé p̄ḥ ì w̄enad̄ḥ taasideḥne ù.

²² Vãi w̄aipanaḃ sásãao lé?
Maa w̄aipanaḃ s̄uuu v̄i ñ náaio.

²³ Mεkpaa z̄iwa ìḃ ài v̄i,
mé yãb̄ole ì ñ k̄ésã.

- 24 Ɔnɔnaɔ àizεε ì gɔ́ n̄ gawi ũ,
sɔũɔ faasaikε ì n̄ gɔ́ faasai.
- 25 Seelade siande ì gbé̄ misi,
a εεde yá mɔafili ví.
- 26 Viakεa Diiεá gbāa'ekli náaideε,
a de misikii ũ ade néɔne.
- 27 Viakεa Diiεá nibɔna wēnideε,
ì n̄ bɔ ga léz̄i.
- 28 Tó kía gbé̄ɔ dasi, ìɔ gawi ví,
bùsugbēsaikεá kpalablēna músie.
- 29 Gbé̄ pɔ a pɔ lí pa kpaaɔ wé kēa,
pɔkūmade ì a yáfūke se lesi.
- 30 Sɔ̄daadoũ mé me aafia ũ,
wεɔbanε ì mekεmuuna zimá.
- 31 Wēnade wetāna ì aà Kεna kpεbɔ,
taaside wεgwana ì aà Kεna kpela.
- 32 Tó yá vāikεna lè, ì aà nεε,
baa tó gbēmaa gà, a ulékii ví.
- 33 Ɔnɔ ì z̄ɔlekii e wεzēna nòseu,
āma wili e sɔũwao.
- 34 Yázεde ì bui se lesi,
duuna ì wida gbé̄ɔwa.
- 35 Zòblen laaide yá ì ka kíagu,
āma ì a pɔkūmabɔbɔ a gianawa.*

15

- 1 Yāwea d̄s ì pɔkūma kpáλε,
yá'ii ì n̄ pɔ fεε.
- 2 Ɔnɔna yā'oa ì to d̄sa kánígu,
sɔũ lé s̄, yāfaasai ìɔ bɔleu.
- 3 Dii wé kú gupiiu,

* 14:35 Mat 24.45

ɪᵇ gbēvāiᵇ ń gbēmaaᵇ tàasika.
 4 Nòse níniyā ì ń gba wēni dafu,
 yākpaanla ì ń kādε.
 5 Faasaide ì saka a mae totoau,
 ɛdamamana sō ɪᵇ laai vī.
 6 Gbēmaa ua ɪᵇ àizεε zōᵇ vī,
 gbēvāi pᵇᵇ ɪᵇ yākele vī.
 7 Ōnᵇna lé ì dōa fáε,
 sᵇᵇᵇ sō aa nòse vīo.
 8 Dii ye gbēvāiᵇ sa'oa gīyāio,
 gbēmaa wabikεa mé ì kaaàgu.
 9 Dii za gbēvāi yākeau,
 a ye gbé pᵇ té yázedeiᵇzi.
 10 Toota pāsīá gbé pᵇ pàzεa pᵇε,
 gbé pᵇ ye ɛdamaio sō gèkᵇᵇε.
 11 Lá Dii beda ń téo yá dō,
 wa gbēnazina sō yá'o ɓe?*
 12 Láanide líᵇ ye wà a gba laaio,
 ɪli gé ōnᵇnaᵇ kíio.
 13 Nòsena ì oa teke,
 nòse òᵇkpaai ì ń kúsu kwé.
 14 Làasooᵇde ì dōa wεεε,
 sᵇᵇ ì yāfaasai mómᵇ.
 15 Gᵇᵇpii ɪᵇ íi wēnadeεε,
 pᵇnade ɪᵇ ku dikpε guu láasai.
 16 Pᵇᵇvía yᵇᵇna vīakεa Diiε guu
 maa de àizεε zōᵇ kūa gili guua.
 17 Dò sau blea yeakᵇi guu
 maa de nᵇᵇ níside soa ń zaakᵇuoa.
 18 Pᵇkúmade ì sòle da,
 nòseniεde ì zᵇa midε.

* 15:11 Zāa 2.25

- 19 M̀ade zé ìò deè lekka ùe,
gbẽmaa zé ìò daaiae.
- 20 Né ònde ì to a mae pò ke na,
gbẽnazìn sòù ì saka a dau.
- 21 Yáfaasai ì ke ònòkēsāmadee na,
làasoo de ì zéee súsu.
- 22 Lekpaaísai ì yá gboo,
ledamade dasiò ì to à ke.
- 23 Yáwea dō ì a òna pò ke na,
yá'oa a gòwa ìò na fá!
- 24 Wēni zé ì gé ní laaideò musu,
ké aasu si bedauo yáí.
- 25 Dii ì káakuna ua wí,
ì to gyaa kòò ku a gbey.
- 26 Dii za làasoo v̄aiu,
yāna'oa gbāsi v̄ièò.
- 27 Gbēwetāna ì ìada a uawa,
gbé pò za gbagusaey aò ku aafia.
- 28 Gbẽmaa ì làasooke yázāsiawa,
yāvai ì bòe gbēv̄aiò léu gòò.
- 29 Dii za ò ní gbēv̄aiò,
ì swákpa gbẽmaaò wabikēai.†
- 30 Oa weea ì ní pò ke na,
baona ì ní wá wee.
- 31 Gbé pò ì swādo aafia ledamai
aò bele ù ònònaò guue.
- 32 Gbé pò gĩ totoai za azíau,
ledamamana mé ì gō nòsede ù.
- 33 Viakēa Diiē ì ònò dané,
zìabusaa mé ì mó ní beeyeo.

† 15:29 Zaa 9.31

16

- 1 Gbēnazina ì yáε,
 āma a midεa ì bḃ Dii léuε.
 2 Baade ì a yákea e maaε,
 āma Dii mé ì n pḃεā dḃ.
 3 N n yá kpáλε Dii gēzi,
 n pḃεā i zεke.
 4 Dii pḃpii kè a pḃεā yáie,
 baa vāikεnaḃ dε ìadamagḃḃ pḃ ũε.
 5 Dii ye ìandānaḃ gīyāio,
 sīana guu aa bḃ pāo.
 6 Gbēke ñ náaio ì láka tàaea,
 vīakεa Diiε ì ñ ε vāie.
 7 Tó gbé yákeaḃ kà Diigu,
 ì to se aà ibεεḃ kεaàḃ na.
 8 Pḃ yḃḃna ea maakεa guu
 maa dε ḃvāi'ea zḃla.
 9 Gbēnazina ì zé pḃ á sé làasooke,
 āma Dii mé ì aà kèσε dḃdḃè.
 10 Lá kía mé ì yādile Lua gēε ũ,
 a maa aà yá bḃ yázεde kpεo.
 11 Zaa maa ñ kiloo lea súsuoa Dii pḃε,
 a zā néna ñ a gbèneo pīi aà pḃkεaε.
 12 Wiliḃ ye kía vāikεna gīyāio,
 wī kpala zīnapεε yázεde musuε.
 13 Yázεde'ona ì ka kīagu,
 ìḃ ye sīan'onai.
 14 Kía pḃkūmaá ga zīnaε,
 āma ḃḃḃna ì a tεdε.
 15 Kía oa weea ì aafia vī,
 aà nakεneá káabuan louε.
 16 Ḃḃkūa maa dε vuala zā,
 gḃa laaide ũ bεεε dε ánuḃu maaa.

17 Gbẽmaa ì zé pọ́ ì ẽ vāiε sé,
ziakũadõna ì a wēni dõa.

18 Iandāa ì mó ní léεao,
ziasea lesi ì mó ní εεao.

19 Ziabusaa taasideḱ guu
maa de baadaaa ní Iandānaḱla.

20 Gbế pọ́ ì laaidḱ yáwa ì maa e,
Dii náaikεna mé ìḱ pḱna ví.

21 Gbế pọ́ nḱse pàε ẽ wĩ mεè wεzēna,
gbế pọ́ a lé na, wĩ àà yādõa zé e.

22 Laai de wēni mi ù gbế pọ́ vĩḱne,
faasaideḱ yāfaasai ì ní gbế.

23 Ōḱna làasoo ì pisi àà léwa,
àà lé ì to wà àà yādõa zé e.

24 Yāna'oaá zḱsapunaε,
a na nḱseu, mé ì me gba aafia.

25 Zé kú ì ke gbếḱne maa,
āma a midεkĩiá gaε.

26 Sèwana nḱse ì àà daziu,
asa nḱana ì tékpaaàguε.

27 Gbếpã ì vāikpaaĩnḱ,
yāvái ìḱ dḱ àà léu.

28 Gbế dḱḱsai ì sòle da,
gbếpena ì gbếnaḱ kēaa.

29 Gbế pāsĩ ì kḱnikε a gbếdeεε,
ì àà da zé vāiwa.

30 Gbế pọ́ lé wε'i'ò làasoo vāi ví,
gbế pọ́ lé lesuikε zè ní vāioε.

31 Mikā puaá fùà í gbiaε,
maakεa mé ì ní káwà.

32 Nḱseniεde maa de zigõa,
ziakũadõna maa de wélesinala.

33 Wí yākekēa gbēa ní gbēo,
āma a bɔɔlɛ ì bɔ Dii kííɛ.

17

1 Pēɛ miɔn giina soa yākelesai
maa de nɔɔgbēa ua sòledeula.

2 Zò laaide ìbò iko vī né giawae,
aà baa aɔ ku ua túbi guu.

3 Wí ánuusu ní vuao baasa,
Dii mé ì wá sɔ̄ tāsika.

4 Gbēvāi swá ìbò na ní yāɔɔsaio,
ɛɛde laai ìbò ku lekpedaamáwa.

5 Gbé pò ì taaside ke pɔɔpɔɔ lé saka aà Kenagae,
gbé pò ì gbé yáalɔ músiwa a bɔ pāo.

6 Tɔ̀unaɔ mé ní deziɔ gawi ũ,
maeɔ mé ní néɔ íandáɔ ũ.

7 Yázede oa lí kɔ̄si ní sɔ̄ũoo,
màa ɛɛ lí kɔ̄si ní bɛɛɛde léoo.

8 Gbagusae de zīakekēa ũ a danae,
gu pò à liliu píi aà tá ìbò nae.

9 Gbé pò lakà tàae pò wa kè̀̀la ye wàò yeazie,
yāzifelena sɔ̄ ì gbēke bɔaa.

10 Ɔ̀nɔna gbaa laai ì tɔ̀wà
de sɔ̄ũ gbēa gēn basɔla.

11 Yāvāi mé ì dɔaa swágbāadeɛ,
wa zina sósobisaide gbaewà.

12 Kpaaũa ní wàì pò wà a né sè̀leɔ
sàò de kpaaũa ní sɔ̄ũo a m̄saikēula.

13 Tó gbēmaa fiabò ní vāio,
vāi a kē aà uawao.

14 Lekpaadaa de lán ízɛwēawae,
go we e sòle àò gé felɛi.

15 Yānakpaa tàaedewa ní yādaa yāesaidelao,
Dii za yá beeḱu píie.

16 Bó ài sḱũ ḱadēa a kyodōa yái vīi?

Asa a nòse vīo.

17 Gbēnaḱ ɔ̀ yekōi gḱḱpiiē,

vīi ní dāunaḱ ku dōa kōē yáiē.

18 Misaidē ì a gbēdo fia di a miwa,
ì kpégaausí a gbēdeēē.

19 Gbḗ pó ye sòlei ye duunaiē,

yágbāa'ona ì músi'i azíāē.

20 Lāasookpaanlade lí maa eo,
ɛfɔ̀bde ì léle da taasiu.

21 Sḱũ'ina pḱ ɔ̀ siaē,
faasaide mae pḱ líḱ nao.

22 Nòsenaá ēse maaē,
pḱsia ì ní ibaba.

23 Vāikēna ì gbagusae sḱḱ a ulau
ké à e yázēde bādēò yáiē.

24 Laaide ì webii ḱnḱwa,
āma sḱũ wépekli ɔ̀ zāē.

25 Né sḱũ ì a mae pḱ ya,
ì a da'ia nòse òḱkpaè.

26 A maa wà yāesaide yíao,
bēēēde gbēa a nòsemaa yái zēvīo.

27 Gbḗ pó ì a lé fḱ dōa vī,
nòseniēde ɔ̀ laai vī.

28 Baa sḱũ, tó à a lé fḱ, wī aà dile ḱnḱna ũē,
gbḗ pó ì a lé kúá laaideē.

18

1 Zia pḱēā mé ì dḱaa gbḗ pó ì kēmáē,

- ì fě́ńzi lɛdama píi musu.
 2 Sɔũ lí pɔnakɛ wɛzɛ́ yá musuo,
 yá pɔ́ dèdɛwà ò ì o.
 3 Váikɛa ì mɔ́ ní sakanguoɛ,
 kpɛbɔyá ì láani iné.
 4 Gbēnazina lɛgbɛ de lán ísiwae,
 lán swa'ì bàalɛa ge ɔ̀nò bɔ̀wa.
 5 Kɛa vāikɛnaɛ kèkɛ
 ge yākekɛa yāesaideɛ ɔ̀kpɛai maaɔ.
 6 Sɔũ lé ì aà da sòleu,
 aà yā'oa ì aà kpa gbēai.
 7 Sɔũ lé ì aà ɔ̀ɔ̀kpa,
 aà yā'oa ì aà kũ lán baiwa.
 8 Gbēpena yá ì kené lán zówa,
 ì gɛ léu dɔ̀ e nòsɛ kpɛau.
 9 Gbé pɔ́ ì pākpa a ziiá músi dāunaɛ.
 10 Dii tóá ulékíi lesíɛ,
 gbēmaa ì bàalɛ à azia yeu.
 11 Ɔde àizɛɛ ìɔ̀ dɛ̀ wéle kàede ũ,
 a dɛ̀ bíi pɔ́ wa fɔ́ dɛdɛwàò ũ.
 12 Ziasɛa lesí ì mɔ́ gbéé ní léleaoɛ,
 zɛabusaa ì mɔ́ ní bɛɛɛo.
 13 Gbé pɔ́ ì yázāsi yāmasai,
 mɛsaikɛ ní kpɛbɔao mé ì gɔ̀è.
 14 Sɔ̀dilɛa ì gbé gba gbāa gyāpɛwa,
 āma déme a pɔsia fɔi?
 15 Wɛzēna ì yādada a sɔu,
 ɔ̀nòna swá ìɔ̀ dɔ̀ dɔ̀ai.
 16 Gba pɔ́ gbé dà ì zekɛkɛè,
 ì zɛwɛ̀è gbɛzɔ̀ɔ̀ kii.
 17 Gbé pɔ́ dɔ̀aa a yā'ò, wí aà yáze e,

e aà ibεε àᓃ gé aà pó oi.

18 Yáκεκεα gbεaa Diiwa ní gbεo
ì sòle midε, ì gᓃgbāaᓃ yoaa.

19 Daε pó wà tàaekèè yá ìᓃ gbāa lán bíiwaε,
aà sòle de lán zékakaa ní λεowaε.

20 Yā'oa ì gbέ κά kāawa,
aà λεgbε'i ì to pó mᓃwà.

21 Ga ní wēnio ku léue,
gbέ pó ye yā'oai a a gbε'e.

22 Gbέ pó nᓃ è pᓃmaa è,
báaa bee bᓃ Dii kíie.

23 Taaside ì yā'o wēnawēna,
ᓃde ì yázāsi gbáugbāu.

24 Gbēna yàaa ì yāvāi inée,
gbēnaεᓃ ku aaiᓃ naíno de ua gbéa.

19

1 Kua taaside tàaesaide ũ
maa de kua sᓃũ yāvāi'ona ũla.

2 Aia vía yázεdᓃsai maaᓃ,
wāa zᓃᓃ ì ní zā zéwaε.

3 Gbēnazina faasaikε ì zé ᓃᓃkpaè,
ᓃ ì Dii tàae e.

4 Aizεε ì to wà gbēna e dasi,
taaside gbēna ì kēwàε.

5 Seelade vāi a bᓃ pāo,
εεde a gí wétēa eio.

6 Gbέ daside ì kpalablēna tᓃnasi,
gbépii ìᓃ ye gbadana àᓃ de a gbέ ũe.

7 Taaside daεᓃ ì aà vūaaε,
wa aà gbēnaᓃ kēawà o lᓃo.
Tó a wèεε yā'oríno, ìli ní e beo.

8 Gbé pó lé ɔ̀nɔ̀kū ye aziaie,
gbé pó ye d̄sai i maa e.

9 Seelade v̄ai a bɔ̀ p̄ao,
εεde a mide.

10 Lá namablea lí k̄osi ní sɔ̀ũoo,
m̄aa i k̄u zɔ̀ àɔ̀ kible w̄éεɔ̀wao.

11 Wεz̄ēna pɔ̀ lí pa kpaao,

l̄akaa tàaea mé aà íand̄abɔ̀ ũ.

12 K̄ia zɔ̀akaaá n̄ɔ̀musu p̄ūnaae,
aà nakεn̄éá m̄ɔ̀sepisia s̄ēwae.

13 Né sɔ̀ũ de a mae ɔ̀kpana ũe,
nɔ̀ sòlede de lán ít̄ɔ̀t̄s̄a zεsaiwae.

14 W̄i ua ní a àizεεo e mae túbi ũe,
ãma nɔ̀ laaide ea i bɔ̀ Dii k̄íie.

15 Z̄igbiakε i ní da i z̄ɔ̀'oua,
nɔ̀ana i m̄aade de.

16 Gbé pó ɔ̀ ȳadilene k̄ua aɔ̀ aafiae,
gbé pó i saka a kuau a ga.

17 Gbé pó w̄ēnad̄ɔ̀ taasideε pó s̄ēa Diiεε,
ɔ̀me a aà ȳakεaɔ̀ flaboè.*

18 N n né toto a gɔ̀wa,
ãma r̄isu to a ḡēaḡē e à gao.

19 Wa ɔ̀a z̄ɔ̀ pɔ̀k̄ūmadeε aà flabo,
tó n aà b̄ò, aà boa aɔ̀ lé v̄io.

20 L̄edama ma, totoa ȳada,
ké n̄ e n̄ ɔ̀nɔ̀kū z̄á ȳái.

21 L̄aasoo ku gb̄ēnazina n̄ɔ̀seu dasi,
ãma ȳá pó Dii z̄èò mé a ke.

22 Gb̄ēkεkεanede mé i ka gb̄éɔ̀gu,
kua taaside ũ maa de kua εεde ũa.

23 V̄iakεa Diiε i m̄ó ní w̄ēnio,

* 19:17 Mat 25.40

ade ì i kãa, vâi lí àà leo.

24 Mâade ì ɔgẽ tau

à fua bleli gẽd a lé kí.

25 Láanide gbẽ, mĩsaide ì gõ laai ví.

Wezẽna gba laai, ì yãdada.

26 Né pó ì a mae gbẽ mé ì a da yáá né gia pó ì
widamáe.

27 Ma né, tó n kãmabò ní lɛdamamaao,
n pãale yãdãaen we.

28 Seelade pã ì yáze de láanike,
vãikena ì yá'ni mómɔ bẽe.

29 Go looa gbélaanikenala,
gbẽaá sũɔ póe ní kpesea.

20

1 Vẽe ì to wà gõ láanipɔ ũ,

í gbãa ì ní da yãbɔleu,

gbé pó tò à a de ònɔ vío.

2 Kía palaaá nòmusu pũnaae,

gbé pó aà pɔ fèè azia kpà gaiɛ.

3 Lɛdaa lekpaau sai ì to wàɔ bɛɛɛ ví,
faasaideɔ ì kãa nípiiɛ.

4 Mâade lí sapa a gɔɔɔ,

tó à gè bua pòkekegɔɔ, ìli pɔe eo.

5 Gbẽnazina sõ yá de lán ísiwae,
wezẽna mé a tɔa dõ.

6 Gbé daside ì a gbèkekekané yã'o,
ãma bɔa gbé náaidewa zĩ'ũ.

7 Gbé pó ì yãke a zéwa mé maa,

báaaden né pó à gà à ní tóɔ ũ.

8 Kía zõlea a yákpalekekĩ

ì vâi píi dõ a wé guu à plekõu.

- 9 Déme a f̄o a n̄se yāe v̄io
á kú duunasai wásawasaēi?
- 10 Kiloolēa vāi n̄ gbēblezaao,
Dii za beeɔu píie.
- 11 Baa k̄ò'oa guu w̄i d̄o néwa,
tó aà yākea maa mé a d̄ò v̄i.
- 12 Swá p̄o w̄i yāmaò n̄ wé p̄o w̄i gu'eoo
Dii mé n̄ ké píi.
- 13 Tó n̄ ye ii, n̄ȳo ḡo taaside ũe,
tó n̄ wé i v̄io, ble a m̄oma.
- 14 P̄oluna ì me: I ka màao! I ka màao!
Tó à k̄àò ae, ì azia sáaukpa.
- 15 Vua saio, òso die,
āma b̄o a yāfaade'onawa àao.
- 16 Tó gbé nib̄o fia di a miwa,
n̄ aà ula si n̄ȳo k̄ua t̄òma ũ gbépi ḡēe ũ.
- 17 D̄iidiina p̄blea ìb̄o nané,
gbēzā sa ì ḡo léu lán gbèk̄oɔwa.
- 18 Ze n̄ yáo ledama musu,
yá gwa maamaa, ní gbasa zika.
- 19 Gbēpena ìb̄o be n̄ d̄āo asiioe,
n̄su yāale n̄ yāb̄olen z̄òdeoo.
- 20 Gbé p̄o a de ge a da k̄a,
aà filia a gawà gusia n̄iniuiē.
- 21 T̄ubiblea k̄áau taasid̄osai
l̄i b̄áaa v̄i gbēzāo.
- 22 Nsu vāi t̄osia l̄asook̄eo.
S̄o a Diizi à n̄ suaba.
- 23 Dii za kiloolēa v̄aiue,
gbēblezaa lí kaaàguo.
- 24 Dii mé ì gbēnazina k̄èse d̄òd̄o.
Kpelewa gbé a yá p̄o a ke zé d̄oi?

25 Wã legbẽa Luaε kai vī,
gbezã ñyõ làasooke lé pó ní kèwàpiwa.

26 Kíá ònᵒna ì gbẽvãio ple
à ní ká gbeyu à ní ke kélékεε.

27 Dii filia ì gbẽnazina làasoo pu,
ì aà nòsekpeaᵒ tàasika píi.

28 Gbẽke ní náaio mé kía dᵒanaᵒ ù,
gbẽkεkεa ì aà kpala zedᵒ.

29 Ewaasoᵒ gbãa mé ní íandãᵒ ù,
maezᵒᵒᵒ mikã pua mé ní gawi ù.

30 Gbẽa pó ì gẽńgu ì vãi wolomá,
flá'ᵒama ì gẽ e za nòsekpeau.

21

1 Kíá nòse ku Dii ᵒzì lán ízewaε,
gu pó a yei ᵒ ì aà liliu.

2 Baade ìᵒ e a yãkεa maaε,
ãma Dii mé ìᵒ ní nòse dᵒ.

3 Maakεa ní yãkεa a zéwao
ì ka Diigu de sa'oaawàa.

4 Ziasεa lesí ní íandãᵒ
ì vãikεnaᵒ duuna ᵒᵒ gupuau.

5 Aiade làasoo ì aà ka namawa,
nᵒnwãade ì si pókēsãmau.

6 Aizεε pó gbẽ è εsto a guu
a gẽ ní íanaoε, aàpi i ga.

7 Vãikεnaᵒ pásikεa a tánᵒ,
asa aali we yázεdekèᵒ.

8 Tãaede yãkεa líᵒ dᵒᵒ vᵒᵒ,
yãesaide yãkεa ìᵒ wásawasaε.

9 Ia gᵒᵒ zãú maa de
kua kpéu sãnu ní nᵒ sòledeola.

10 Váikena sḵ ɪḃ ku vāiwaε,
 ɪli a gbé wēnagwao.

11 Tó wà ɪadà gbélaanikenawa, mǐsaide ɪ ɔnɔkūε,
 tó wà ɔnɔna gbà laai, àà dḵa ɪ káfɪε.

12 Lua maa, ɪ vāikena bε tàasika,
 ɔ ɪ vāikenaḃ fuangba taasiu.

13 Gbé pḵ ɪ swákpa wēnade wiio,
 aàpɪ a wiile sḵ, gbēε a wewàḵ.

14 Gbadaa asii guu ɪ pḵkūma kpále,
 gbagusae sḵba ulau ɪ pḵfē midε.

15 Yágḵgḵa a zéwa ɪ gbēmaa pḵ ke na,
 āma ɪ iwāa ka vāikena pḵaε.

16 Gbé pḵ pàale wékēa zéε
 a ta gyaadeḵ kāaaue.

17 Gbé pḵ ye pḵnakeai a gḵ pḵkēsāma guue,
 gbé pḵ ye vēei ní bε nísideo a ke ɔde ũḵ.

18 Vāikenaḵ mé gbēmaaḵ awakpabḵ ũ,
 wa ɪada náaisaideḵwa nḵεpuadeḵ gbεu.

19 Zḵlea sēgbāu maa de
 zḵlea ní nḵ sḵlede kpēnεdeola.

20 Bε maa ní nísio ɪḵ kále ɔnɔna bε,
 āma sḵũ ɪ a pḵ mḵmḵ gḵḵε.

21 Gbé pḵ ɪ yázede ní gbēkeḵ wεεε
 ɪ wēni ní yá nao ní bεεε e.

22 ɔnɔna ɪ si gḵgbāaḵzi ní wéleu,
 ɪ gbāa pḵ aale a náaike gboo.

23 Gbé pḵ a lé fḵ à a léna zùukè,
 ade késeεke a wēniεε.

24 Gbé pḵ wala ní yḵḵḵ vɪ tḵn gbélaanikena,
 ɪ yáke ní zaza zḵḵḵε.

25 Māade pḵēā ɪ àà kpa gai

ké à òkpà a sì yáí.

²⁶ Ịò ku pònideau gòòpiie,
gbēmaa sō ì gbada, ìli gio.

²⁷ Dii ye gbēvāi a gbagbaa gīyāio,
atēsa tó àlẹ sapi o ní mọafilio.

²⁸ Seelade vāi a midẹ,
gbé pọ ì gbé yāma yá aò ku.

²⁹ Gbēvāi wé ịò pāsīe,
nòsepuade ì wétẹ a yākeai.

³⁰ Ọnọ ge wẹzē ge ledama,
an kee a fō pā Dii pọealao.

³¹ Wì sọ sọuke zíkaa yáíe,
āma Dii mé ziblea yá dō.

22

¹ Tó na de àizεεa,
na ní gbéò de vua ní ánuuola.

² Ọde ní taasideo zína doũe,
Dii mé ní ké píi.

³ Laaide ì dɔaa vāi e, ò ì ulẹ̀,
ònɔsaide ì gi àò gé, ò ì wétēa e.

⁴ Ziabusaa viakεa Diiε guu gbe
mé àizεε ní bεεεo ní wēnio ũ.

⁵ Lε ní baio ku gbé dòɔsai zéu,
gbé pọ ye aafiai ì kēmá.

⁶ Ewaasona da zé pọ de aà sεwa,
tó à zòkù, a bɔuo.

⁷ Ọde ì gbāamɔ taasideε,
pɔsēana ì zòble pɔdeεε.

⁸ Gbé pọ vāi tò a yā'e a kekεgɔɔ,
aà pāsíkεgo a aà gbē.

⁹ Lua a báaada gbé pọ gbēke vígu

ké ì blɛli taasideɔne yáí.

¹⁰ Láanide yá, sòle i midɛ,
yákele ní wíó i láa.

¹¹ Nòsepuade pɔ a lɛgbɛ'i na, *
ɔme aɔ de kía gbɛna ũ.

¹² Dii Ìò wéte dɔai,
ì mɔafilide ɛkaè a ɔzi.

¹³ Maaɔde ì me nòɔmusu ku bàasi,
a ma de gāaɛɛ.

¹⁴ Káalua léá è zòloɛ,
gbé pɔ Dii láaiɔìwà ì léle dau.

¹⁵ Faasaiyá Ìò dɔ néɔ sɔwa,
totoa ní fláo a to aa kéwà.

¹⁶ Gbāasaide wetāa ì aà káfi,
ɔde gbaa pɔ ì aà késā.

ɔnɔnaɔ lɛdama

¹⁷ Swákpa n̄ ònɔnaɔ yá'one ma,
n̄ n nòse wɛ ma yádanɛɛ,

¹⁸ asa a maa òyɔ̄ kŭa n sɔ guue,
iɔ dɔ n léu.

¹⁹ Baa mpi, mále yádanɛ gbã,
ké òyɔ̄ Dii náai víɛ.

²⁰ Ma yá'one kènɛ mèn baakwi,
yápiɔ lɛdama ní dɔao ví.

²¹ Mále yá pɔ síana ví danɛ,
ké n̄ e n̄ yázāsímá a zéwaɛ.

²² Nsu gbāasaide ble aà gbāasaikɛ yáio,
núsu gbāamɔ wɛnadeɛ yákpalekɛkɛio.

²³ Asa Dii a yásínɔɛ,
i gbé pɔ lé ní wetāɔ wetā.

* **22:11** Mat 5.8

24 Nsu gbékpa ní pɔkūmadeoo,
 nsu bebe ní pɔfēdeoo,
 25 ké nsu n àà dàa séle
 n nziá kpa yáio yáí.
 26 Nsu gbēpále fia di n miwao,
 nsu kpégaausíèò.
 27 Tó n pɔe ví n fiaboòò,
 wa n wúlebo se n zíee.
 28 Nsu kɔɔ baa víò,
 n deziɔ mé dà za zi.
 29 N gbé pɔ gōi ví a ɔzi guu dōa?
 Ade a zíkè kíaɔneε, ì ke táaaɔ a kenéò.

23

1 Tó n mɔ pɔblei ní gbãadeo,
 nyɔ dō gbé pɔ kú n ae.
 2 Tó asiaden n ũ,
 fēna da n kòlowa.
 3 Nsu to àà pɔ níside n wé bleo,
 asa blepiá kokoazuanεε.
 4 Nsu íada nziawa ɔ zō ea yáio,
 n nziá ònɔ tó.
 5 Wí wéle òawae ò ì gēzeε,
 ì gàsía bɔ ì vua lán yāamusuwa.
 6 Nsu bíide ble bleo,
 nsu to àà pɔ níside n wé bleo,
 7 asa ìɔ a òa nao a nòseue.
 I onε n pɔble n imi, āma àà pɔ dɔmao.
 8 Nyɔ a miɔna pɔ ní blè pisiε,
 àà sáau pɔ ní kpà i ke pã.
 9 Nsu yā'o sɔũ swáuo,

asa a sakanɛ n ɔ̃nɔyãuɛ.

10 Nsu kɔɔ baa ṽio,
ńsu nɛtonɛɔ bú lɛ ñ ka n p̃uo.

11 Asa an Zennɔde gbãa,
a bɔ n kpɛɛ, i yásińńɔ.

12 Lɛdama da n s̃u,
swáɛɛ d̃ɔyãi.

13 Nsu gí n né totoio.
Tó ń gbè ń flão, a gao.

14 N aà gbē ń flão,
ñ aà bɔ ga lézi.

15 Ma né, tó n ñɔɛ paaa,
ma p̃na a kɛ zài.

16 Tó yázɛde lé bɔ n léu,
ma ñɔɛ a yáalb.

17 Nsu duunkɛnaɔ gwea nideɔ,
nỹɔ Dii ṽia ṽi gɔɔpii.

18 Asa ńỹɔ zia ṽie,
mé tãmaa a n nɛo.

19 Ma né, ma yãma, ní ɔ̃nɔkũ,
to n laai àɔ ku yázɛdekeɛawa.

20 Nsu yãalɛ ń wēdenaɔɔ,
ńsu nỹɔ ku lé'udeɔ guuo.

21 Asa wēdena ń lé'udeɔ ñ g̃ɔ puɛɛ,
an mɛkɛmuuna ñ ń da zwãnkasa yeauɛ.

22 N n de'ia yãma,

tó n da zikù, r̄su sakaaàguo.

²³ Nyᵇ síana yá, r̄su zeèò,
ᵇno ní yádan̄eo ní wezēo weel̄e.

²⁴ Gbēmaa mae pᵇ Ìᵇ na maamaae,
ᵇnoᵇna de'ia mikpe Ìᵇ t̄v̄ue.

²⁵ To n de ní n dao pᵇ àᵇ nama,
to n da'ia yáalᵇma.

²⁶ Ma né, ñ n nòse wēm̄ee,
w̄éte ma yākeai.

²⁷ Asa káaluaá è zòloe,
noe d̄é ñideá t̄ᵇ kpaolonae.

²⁸ I gb̄é kpákpa lán kpáiw̄eliw̄ewa,
ì to ḡᵇe daside ḡᵇ náaisaie.

²⁹ Dé w̄i waiyookeèi?

Dé w̄i ó'ò keèi?

Dém̄e lekpaá v̄ii?

Dém̄e zᵇa v̄ii?

Dém̄e ì ke'ia pái?

Dé w̄é mé t̄ēai?

³⁰ Gb̄é pᵇ aañ s̄èe de w̄ē t̄ùui,
aañ gé kpálekei v̄ēe yāaleaiᵇne.

³¹ Nsu webii v̄ēewa a t̄ēake n w̄é bleo,
asa Ìᵇ pipi keeona guue, mé a ḡēa léu Ìᵇ na.

³² Gbezã a swaa k̄ima lán ml̄ēwae,
i n gbã à n k̄i lán píligonawa.

³³ Nyᵇ wesi pᵇ pᵇ ni e yāole,
r̄yᵇ l̄aasoo kpaanlake n s̄ᵇu.

³⁴ Nyᵇᵇ de lán gb̄é pᵇ w̄úlea gó guu ísiaawa,
lán gb̄é pᵇ kú gó zw̄aa misonaawa.

³⁵ Nyᵇ me: Wà ma gb̄ē, i ᵇao,
wà ma ke búubuu, mi a w̄āw̄āmao.

Bòe ma wé a wee mà í wéele mi lbi?

24

¹ Nsu lua gběvãio gweaio,
ńsu yãaleańno nide seo.

² Yá gbãa làasoo mé Ìò kú ń sũ,
yãkele mé Ìò dũ ń léu.

³ Ọno wí uakpaò,
wézẽ ì to àò báaa ví.

⁴ Dõa ã wí pò kaò làasiò pai
ń àizéé maa gawideo.

⁵ Ọnõna gbãa Ìò káfíe,
dõna iko Ìò dedéé.

⁶ Zìgbaséleá ì to wà fõ wà zìka,
tó yãkèkènaò dasi, ì to wà zìble.

⁷ Ọno lesí de faasaidea,
wéle kòkãaa guu aà lé Ìò kpaaũáe.

⁸ Gbé pò Ìò vãikèané làasoo ví
ã wí mè kõnide.

⁹ Yáfaasai wàaipaaá duunaé,
gbèe líò ye gbélaanikèna gíyãio.

¹⁰ Tó n nziá bùsa taasie,
n yèéé mé bílao.

¹¹ Gbé pò aa mipè gawaò suaba,
gbé pò aa sòò lé si kaale guuò misi.

¹² Tó n mè: O'ò, wá dõ yãao fá,
Lua pò nòsè guu yá dõ a eo lé?

N wěni Dòana a yá dḡ,
a fiabo baadeε a yákeawaε.

13 Ma né, zó ble, asa a naε,
zḡsapuna ì ke léε na.

14 Maa ḡnḡ ì ke gbéε na a nòseu.
Tó n ḡnḡkù, nýḡḡ zia vī,
mé tāmaa a n neo.

15 Dàade, rísu gbēmaa ua kpákpaḡ,
rísu ñ aà pḡḡ waawà a beo.

16 Baa tó gbēmaa lèε gēn sḡpla, ì εa feλεε,
vāikenaḡ sḡ, músi ì to aa fu.

17 Tó n ibεε lèλε, rísu pḡnakεo,
tó à fù, rísu tidḡaàlao.

18 Tó Dii è maa, a keè nao,
aà pḡkūma a wee n ibεεpiwaε.

19 Nsu to gbēvāiḡ yá n kù gbāao,
rísu lua vāikenaḡ gweaiḡ.

20 Asa gbēvāi líḡ zia vīḡ,
Lua a vāikenaḡ teδε.

21 Ma né, vīake Diiε ní kíaḡ,*
rísu gbékpa ní gbé pḡ bḡ ní kpeḡḡ.

22 Asa yá a ní le kándoe.
Déme dḡ lá wa ní ásookei?

ḡnḡnaḡ yán ke b

23 ḡnḡnaḡ yán ke b:

Gbēbḡbḡa'ḡsi yákpale guu maaḡ.

24 Gbé pḡ ì yānakpa tàaedewa,

* 24:21 1Píε 2.17

wa savâi'òè, buiᵛ i òlèlèè.

²⁵ Gbé pᵛ í yá'likpawà aᵛ maa e,
Lua a báaadaaàgu maamaae.

²⁶ Gbé pᵛ í yāwe gbéwa wásawasa
lé lépewàe.

²⁷ Ōlia n buai a zᵛ lāa,
ní gbasa kpèᵛ sa.

²⁸ Nsu bᵛbᵛ ní n gbédeeo pāo,
ńsu to n lé gbéᵛ sásāo.

²⁹ Nsu mē: Má kèè lá a kèmmewaεo,
ge má fiaboè a yākwawaεo.

³⁰ Ma pā màade bua,
ma ᵛ ònᵛkēsāmade vēebui,

³¹ ̄ má è le bᵛlè dàgua pᵛí,
à sēkù, gᵛ pᵛ a bᵛ ní gbεo kwè.

³² Ma yápi gwà, ma làasookèwà,
̄ yá pᵛ má èpi yādàdamεε.

³³ Tó n mē: Má i'ᵛ yᵛᵛ, má kámabo yᵛᵛ,
má wúle yᵛᵛ ᵛkpaa ma kùε,

³⁴ pᵛtaasi a n zāmake lán kpáíwa,
pᵛ nᵛana i mᵛma lán gᵛkεbᵛdewa.

25

Salomᵛᵛ yáasi pāleᵛ

¹ Salomᵛᵛ yáasi pᵛ Yudaᵛ kí Ezekia gbéᵛ è aa kèᵛn
kε:

² Lua gawi vᵛ kέ à yá ulε,
kíaᵛ gawi vᵛ kέ aa yá tàasika.

³ Luabe lesᵛ lé ní tᵛᵛle gèele léo

ń kía làasooo tàasikaa v̄io.

⁴ Anusu gbāsi b̄ole,

ánusuzikena i p̄ɔmaa pið.

⁵ Vāikenaᵇ b̄ole kía ìwaᵇ guu,

aà kpala i zedᵇ yázede musu.

⁶ Nsu ñ nzia dile gbia kía aeᵇ,

ńsu ze gbēz̄ᵇᵇ gb̄euo.

⁷ Asa aà oan̄e, m̄ᵇ ae la, maa de

aà n dile kēsāa gbé gbiaᵇ aeᵇ.*

⁸ Yá p̄ᵇ n wé è ńsu ñyᵇ wā ní a ḡᵇḡᵇaoo.

Tó wà yeled̄ine, b̄ᵇ ñyᵇ ke gb̄ez̄ai?

⁹ Tó ñle yáḡᵇᵇᵇ ñ n gbédeeo,

ńsu b̄ᵇ ní gbēp̄ale asiioo.

¹⁰ Tó à su m̄à, a widamae,

n tó ìi a láa loo.

¹¹ Yána'oa a ḡᵇᵇwa kefeũ

lán mao tēa p̄ᵇ da ánuᵇsu tauwa.

¹² Ōᵇᵇna ledama maa gbé p̄ᵇ ñᵇse v̄ie

lán vua n̄ᵇambleᵇᵇwae.

¹³ Lá í nie ìᵇ de p̄ᵇkek̄enaᵇᵇᵇ,

m̄àa zina náaide de gbé p̄ᵇ aa aà z̄iᵇᵇᵇ,

ì ní ñᵇse n̄in̄iné.

¹⁴ Gbé p̄ᵇ ì gbadaa legbē mé ìli dao

de lán lou p̄ᵇ sisi à ìana k̄aka i maowae.†

¹⁵ Menak̄ea ì to kía ní yáze e,

kp̄álea yáì ì tó ní yá ble.

¹⁶ Tó n z̄ᵇ è, ble n lé léu,

ké ńsu ble z̄ᵇᵇ ñ pisio yáì.

¹⁷ Nsu ñ n gbédee be zé s̄ᵇᵇ,

* 25:7 Luk 14.8-10 † 25:14 Yud 12

ké asu kpasannɔ à zanguo yáí.

18 Gbé yáɔɔa a gbédeewa
de lá à aà kè'ia ní goo ge fɛnda ge ní kaowaε.

19 Sɔkpaɛa náaisaidezi taasikεgɔɔ
de lán swaa gyāe ge gbá kòɔwaε.

20 Pɔna lesia pɔsiadeε
de lán ulawoloama íampuu
ge yɔuna kaa bɔwawaε.

21 Tó nɔa lé n ibεε de, ble kpawà,
tó imiε sɔ, n àà gba í,

22 asa níε aà ɔ kaè a léun we,‡
mé Dii a fiabone.

23 Lá gukpe íana í mó ní louo,
màa gbēpea í mó ní oa fɛnkpaao.

24 Ia gɔu zāu maa
de kua kpéu sānu ní nɔ sòledeola.

25 Baona bɔa bùsu zāzāu
de lán í niε kpaa gbé pɔ a yèεε làawawaε.

26 Gbēmaa pɔ misiile vāikenaε
de lán nibɔna pɔ a í yàwaε,

lán lòɔ pɔ a í òɔkpàwa.

27 Zɔblea gēagēa maa,
gbé azia kpɛlaa gbiao.

28 Gbé pɔ azia kūa dɔo
de lán wéle pɔ a bíi gboowaε.

26

1 Lá loughɛkwεa saε
ge loumaa pɔkεkεgɔɔ lí zεkεo,

‡ 25:22 Lom 12.20

màa gawi lí kōsi ní sòũoo.
 2 Lá gòlegolena ní luakitelenao
 ìò vuavua, ìò gé la, ìò ta le,
 màa òlelea gbéé pã a pœ zõwào.
 3 Fláá s̄́ p̄́e, kpíá zàa'ina p̄́e,
 sòũ p̄́o mé go ù a kpesea.
 4 Nsu yázãsi sòũwa a faasaikewao,
 ké nsu gõaàwao yáí.
 5 Yázãsi sòũwa a faasaikewa,
 ké asu azia gwa ònɔna ùo yáí.
 6 Tó n ledi sòũe,
 n nzia òòkpàe, n yã'í nziaee.
 7 Yáasi p̄́o ðò sòũ léu
 ðe lán ee gbá p̄́o lé gbãewae.
 8 Sòũ kpelaa
 ðe lán gbɛdaa gbɛmauwae.
 9 Yáasi p̄́o ðò sòũ léu
 ðe lán le naa wɛɛdena ɔziwae.
 10 Sòũ ge gbɛpápá daaziu
 ðe lán toekana p̄́opii gbáawae.
 11 Sòũ eaa a yãfaasaikewawa ò
 ðe lán gbɛ p̄́o èa a pisi blèwae.*
 12 N gbé p̄́o azia ðile ònɔna ù èa?
 Sòũ s̄́òwà.
 13 Màade ì me: Nòomusu ku zéue,
 wai pásí be zeau.
 14 Lá gba ìò lili a lilibòu,
 màa màade ìò lilelile a wúlekíi.
 15 Màade ì ɔsi tau,
 aà bleli geò a lé kíi ì kewà ía.

* 26:11 2Píe 2.22

16 Maaðe Ìò e a òno
de yáwendõna gbẽon soplaola.

17 Vi pélea dão lekpaau
de bàasi gbẽ kũa a vláwa ùe.

18-19 Gbế pò a gbédee sàsã ò à gbàsa oè: Málε faaiboε
de lán wekeyiode pò lé kà tede ní kagbao fániguwae.

20 Tó yàa kuo, té ì gae,
tó gbẽpena kuo, sòle ì láae.

21 Lá sísí ì ke teyõε, lá yàa ì ke tée,
màa lekpaade ì sòle da.

22 Gbẽpena yá ì kené lán zówa,
ì gẽ léu dõ e nòsekpeau.

23 Nòsepãside pò ì yá nana oné
de lán lo pò wà ánuu'i lèwàwae.

24 Gbế pò Ìò zańgu ì azia keke ní léoe,
gbésãsãa làasoo mé kú àà sõu.

25 Tó yá nana bõ àà léu, nsu sio,
asa yávãi mèn sopla mé kú àà sõu.

26 Tó à a zaa gbéou ùε moafili guu,
àà vãi ì bõ gupuau bíla wáa.

27 Gbế pò eyõné a zu a guue,
gbế pò gbε gbeembò, gbepi a si adewa.

28 Eede za gbế pò ì ní òkpaogu,
kõnide ì gbế kpá léleai.

27

1 Nsu íanadã zia yá musuo,

asa n̄ d̄õ yá p̄o zia a io.*

²To wà n sáaukpa, n̄su n̄ nzia sáaukpaḡ.
To à b̄o gb̄ep̄áleḡ léu, asu b̄o n̄ léuo.

³Gb̄e gbia, ūf̄aaá asoε,

kási s̄oũ íadama ì t̄ómá dε beea.

⁴P̄okūma p̄āsī, p̄of̄ē ì dańla,
démε a n̄òεḡõa f̄õ s̄õí?

⁵Gb̄é gbaa laai bíla wáa maa
dε yea gb̄ézi yāe oaè saia.

⁶Gb̄ēna yā'õma kpaarızi náai vī,
ibεε lépεama m̄ofili vī.†

⁷Gb̄é p̄o k̄aa ì zazakū z̄ówaε,
āma n̄andena p̄o k̄isā d̄õo.

⁸Gb̄é p̄o k̄è a uawa àε bebεbebe
dε lán b̄a p̄o s̄āsā a sakpεwawaε.

⁹N̄isi ḡinana n̄ tulaletio ì n̄ p̄o kε na,
l̄edaak̄õwa n̄ n̄òsem̄endoo ì gb̄ēnaḡ kε na.

¹⁰N̄su n̄ n̄ gb̄ēna v̄ūaao ge n̄ mae gb̄ēna.

Tó yá n̄ le, n̄su gé n̄ v̄i ge n̄ d̄auna bεo.

N̄ gb̄édee p̄o kú k̄ai maa dε n̄ bε gb̄é p̄o kú z̄aa.

¹¹Ma né, n̄ȳõ õnḡ, ma p̄o i kema na,
m̄i e yá z̄asi ma s̄õs̄õnaḡwa.

¹²Laaide ì d̄baa v̄ai e õ ì ul̄éè,
làasoosaide ì gi àḡ gé õ ì yā'e.

¹³Tó gb̄é nibḡ f̄ia d̄i a miwa, n̄ aà ula sí,
n̄ȳõ k̄ua t̄õma ū gb̄épi ḡēē ū.

¹⁴Tó n̄ l̄edà ía n̄ samaa'ò n̄ gb̄édeee k̄oḡk̄oḡ,
wa dil̄ε sav̄ai ūε.

¹⁵N̄o s̄òlede muaa

* 27:1 Zaa 4.13-16 † 27:6 Luk 22.47-48

ń í pó lé tᵇtᵇ zᵇsai lou zᵇáoε.

¹⁶ Àà zùukeaá íana zùukeae,
ade lé í ɔkūkpaε.

¹⁷ Lá mᵇᵇ í kᵇ lεke,
màa gbēnazína í a gbédee keke.

¹⁸ Tó n laaidò lí nε'inawa, nýᵇ a né ble,
tó n ɔlía n diizi, a n kpela.

¹⁹ Lá gbé í a oa e í guu,
màa gbé í a nòse dᵇ a yákeawa.

²⁰ Lá geᵇ lí mᵇ beda ní téowao,
màa gbé wé yea pói lí mᵇwào.

²¹ Wí ánuᵇu ní vuao maa dᵇ a baasaa guue,
màa wí gbé beεε dᵇ aà tᵇbᵇa guu.

²² Baa tó n faasaide kà góu
níε aà sabo ní pᵇwεnao sǎnu,
aà faasaikε a kēwào.

²³ Níliᵇ n pᵇtuᵇᵇ kua dᵇ maamaa,
laaidᵇ n kpàsa pᵇᵇwa.

²⁴ Asa àizeε líᵇ ku gᵇᵇpiio,
mé gawi líᵇ gé wē ní wēᵇᵇᵇ.

²⁵ Sē í láa, a dafu í bᵇle,
ni a tàaa kpá pᵇᵇne,

²⁶ ni pᵇkasa ke ní n sǎᵇ káo,
ni bú lú ní n blè ᵇao,

²⁷ ní bleᵇ ví íᵇ dinzi n pᵇblea ũ,
ni n uadeᵇ ní n nᵇε zíkεnaᵇ gwaᵇ.

28

¹ Váikεna í bàalεε, baa tó wàε aà yao,
gbēmaa íᵇ wᵇᵇ ví lán nᵇᵇmusuwa.

² Tó duuna kᵇ bᵇsuu, a kíaᵇ íᵇ dasiε.

Gbé pɔ wɛzẽ n dɔao vɪ ì to yázede àɔ ku.

³ Kíá pɔ ì ìada yèessaideɔwa
de lán lou pɔ ì kwe à ble òkpawae.

⁴ Ikoyádansaiɔ ì gāga vāikenaɔne,
ikoyádanaɔ sɔ aai bɔ n kpɛɛ.

⁵ Gbẽvāiɔ yázede gbadɔo,
gbé pɔ lé Dii aeyao dɔ wásawasa.*

⁶ Taaside tàesaide maa
de ɔde yākpaanlakɛnala.

⁷ Né ikoyádana wé kēa,
lalasideɔ gbēna ì wida a maewae.

⁸ Gbé pɔ ì a àizɛɛ káfɪ ɔ'igbaa n àiwɛɛlea zɔɔo guu
lé pɔ kāaa gbé pɔ ì taasideɔ wɛgwaɛɛ.

⁹ Gbé pɔ ì ikoyā kpá swāa,
Lua líɔ ye aà wabikɛawa gíyāio.

¹⁰ Gbé pɔ ì gbēmaaɔ da zé vāiwa,
a léɛ da azía baiuɛ,
tàesaideɔ sɔ aa bɔ maa.

¹¹ ɔde ì azía dile ònɔna ũɛ,
kási taaside wɛzēna ì aà ònɔ dɔwàɛ.

¹² Tó gbēmaaɔ kúkua dɔ, gbépii ì ìanadāɛ,
tó vāikenaɔ gbāakù, baade ìɔ mikpaguiɛ.

¹³ Tó n n tàaeɔ ùɛ, nýɔ gé aɛo,
tó n ò mé n tò, Lua a n wēnagwa.†

¹⁴ Báaaden gbé pɔ Dii vía ví ũ.
Swágbāade sɔ ì léɛ da taasiu.

¹⁵ Gbẽvāi pɔ ì kible yèessaideɔwa
de lán nòɔmusu pūnaawae,
lán gbɛaana kusiamáwa.

¹⁶ Dɔaana pɔ ì gbé wetā wé kēao,

* 28:5 1Kln 2.14 † 28:13 1Zaa 1.9

gbé pɔ za ɔvāi'eau wēni ɔ gbāa.

¹⁷ Gbēdena pɔ a làasoo lé ɔadawa
aɔ bāalɛ e a ge gaðɛ.

Gbēe su kpaèɔ.

¹⁸ Gbé pɔ ɔ yāke a zéwa aɔ aafiaɛ,
yāɔɔsaikɛna sɔ a ɛɛ kándoɛ.

¹⁹ Gbé pɔ ɔ laaidɔ a buaziwa ɔ kǎa,
gugiiyana sɔ ɔ ku pókēsāma guuɛ.

²⁰ Lua a bāaada náaidegu maamaaɛ,
gbé pɔ lé wǎ à ke ɔde ũ a bɔ pǎo.

²¹ Gbēbɔbɔa'ɔsi maaɔ,
kási gbé a tàakeɛ pēɛ miɔna yái.

²² Biide mé ɔ wǎ ní àizɛɛ'eaɔ,
ɔliɔ dɔ ké taasi a a leo.

²³ Gbé pɔ gbé gbà laai ɔ naaàno
de gbé pɔ aà tɔnasila.

²⁴ Gbé pɔ a de ní a dao kpái'ò,
mé àɛ me tàae no,
ade doŭ ní kpáiweliwɛoɛ.

²⁵ Gbé pɔ wékaka ví ɔ sòle daɛ,
gbé pɔ Dii náai ví mé a mɛkpa.

²⁶ Gbé pɔ lé azia náaikéá sɔŭɛ,
gbé pɔ kú ɔno'ɔno mé a bɔ maa.

²⁷ Pɔ lí kēsā gbé pɔ ɔ taasideo gba pɔwao,
wǎ gbé pɔ ɔ wɛvǐnla kaɛ.

²⁸ Tó vāikɛnaɔ gbāakù,
baade ɔ mikpaguiɛ.
Tó aa gàga, gbēmaaɔ ɔ liguaɛ.

29

¹ Gbé pɔ wa gbà laai maamaa mé aà swá gǐ gbāa,

- kaaũ a gēaàzi kándoe, a fele ɓo.
 2 Tó gbēmaaḃ ligua, gbéḥḥḥ pḥ ɓ nae,
 tó gbēvāi ku kpalau, wī aaukeε.
 3 Gbé pḥ ye ḥḥḥi ɓ a mae pḥ ke na,
 káaluao be zεεna ɓ a ḥa de.
 4 Kía ɓ a bḥsu zedḥ yáεde musu,
 a gbagusaεsina sḥ ɓ a bḥsu deε.
 5 Gbé pḥ lé lena ke a gbédeεε
 lé ba kpa aziaεε.
 6 Gbēvāi tàaekεa ɓ aà kũ bai ũ,
 gbēmaa gula ɓ dḥ n pḥnao.
 7 Gbēmaa ɓ laaidḥ yēεsaideε a yágḡḡḡawa,
 vāikεna sḥ ili aà kākεo.
 8 Gbélaanikεnaḥ ɓ wéle wā,
 ḥḥḥnaḥ ɓ gbéḥḥḥ nḥse níniné.
 9 Tó ḥḥḥna gè yákpalekεi n sḥũ,
 sḥupi pḥ pà yā, àle yáalo yā,
 aà lé lí kpaaũ.
 10 Gbēdεnaḥ ɓ za tàaesaidegυε,
 aaḥḥḥ gbēmaaḥ wεε.
 11 Sḥũ pḥkũma ɓ pisi aà wéwae,
 ḥḥḥna sḥ ɓ a nḥse suumpae.
 12 Tó gbāade lé swáε εyāi,
 aà ɓwaḥ ɓ gḥ vāikεnaḥ ũ píε.
 13 Taaside n ɓadamadeo an yáε bee doũε,
 Dii mé tò an wé lé gu'e nípii.
 14 Kía pḥ ɓ yákpalekεε taasideḥne n sḥanao,
 aà kpala zínapelea ɓ gbāa gḥpiiε.
 15 Toota n flāo ɓ to gbé ḥḥḥkũ,
 né pḥ wa tò aziaε ɓ wida a dawae.
 16 Tó vāikεnaḥ ligua, tàaekεa ɓ kḥε,

ãma gbẽmaao aa ní lélea e.

17 N n né toto, i n nòse dane doũ,
a to n nòse àò yáalɔwa.

18 Gu pɔ Lua yá kúuo wíliɔ nízia kúa d̄so.

Báaaden gbé pɔ aà ikoyã kúa ũ.

19 Wili zɔ toto ní léoo.

Baa tó a mà, a zíkewào.

20 N gbé pɔ í wā àò yā'o èa?

Sɔũ sãɔwa.

21 Zɔ pɔ wa zàza za a èwaasogɔɔ,
a gɔ̄ gulu ũ gbɛzãɛ.

22 Pɔkũmade í sòle da,
nòseyãfũnde í duunake maamaaɛ.

23 Iandãa í ní busaɛ,
ziabusaa mé í ní káfi.*

24 Gbé pɔ lé ble ní kpáio za aziaue,
í me á sí ní Luao, ã ìli we òo.

25 Viakɛa gbẽnazinaeá baie,
gbé pɔ lé Dii náaike mi aɔ daa ía.

26 Gbé daside Ìò ye gbãade zɛrínɔɛ,
ãma yákpalekɛa ní gbéɔá Dii yáɛ.

27 Gbẽmaa ye gbé d̀̀sai gíyáio,
gbẽvái s̄ò ìliɔ ye nòsepuade yãkɛaio.

30

Aguu yā'oa

¹ Yake né Aguu yā'oa.

Ma kpsa Lua, ma kpsa dúuduu,

² asa ma sɔũke de d̄ãɔla,
má gbẽnazina wɛzẽ vío.

³ Mi ònɔ dadao,

* 29:23 Mat 23.12

mé má Lua dᵇa vío.
⁴Déme gè luabe yāa à sùì?
 Déme íana kàaa kù a ɔzi?
 Déme lou yè a pɔkasauì?
 Déme tɔle lé dāì?
 Àà tón lai? Àà né tón lai?
 Tó ní dᵇ.

⁵Lua yáɔ pípia píie,
 ìɔ de sèngbao ũ gbé pɔ nàaàzie.
⁶Nsu yāe káfi aà yá guuo,
 ké asu ní ekanε ní ɔzió yái.
⁷Yá mèn pla mále gbεama Dii,
 nísu giomεε e màɔ gao.
⁸Ma kē yāpā oa ní εetoaowa.
 Níli ma gba ble ma lé léu.
 Nsu ma da taasi ge ɔdekεuo,
⁹ké pɔ su àɔ dimazi
 mà lelekpanzi mà me,
 déme Lua ũio,
 mé ké taasi su ma kũ mà kpáì'o
 mà n tó ɔɔkpao.

¹⁰Nsu yāɔɔ zɔwa a dii kíio,
 ké asu n ka, à wi n musuo yái.
¹¹Gbēɔ ku, aai ní mae kaε,
 aali samaa'o ní daεo.
¹²Gbēɔ ku aaliɔ e wa gbāsíio,
 kási an ámake i kémáo.
¹³Gbēɔ ku an wépekíi zà,
 aai ní mi ga da ía.
¹⁴Gbēɔ ku an swaaá fēndaε,
 an kánkānaá fēnaε,

aaĩ dúnia taasideᵛ ní gbēnazĩn wēnadeᵛ taitaiᵛ.

15 Too nenᵛenaᵛ ví mèn pla,
aaĩ me: Wá gba, wá gba.

Pó mèn àaᵛ ku aali káo,
à kà síiᵛ se, aali me pó mòmáo:

16 Beda ní neasakpe giio
ní tᵛoleᵛ asa í lí mᵛwàᵛ
ní téᵛ asa ìli me a kã ziio.

17 Wé pó né ì a mae láanikeᵛ mé ì sakaᵛ a dau,
swa'e gbagbaaᵛ mé aa aà wépi bᵛ,
yāamusuᵛ i gbasa aa aà ge ble.

18 Yá mèn àaᵛ ku aa de ma dᵛala,
à kà síiᵛ se ké má ní midᵛo:

19 Zé pó yāamusu ᵛ beᵛ musu,
zé pó mlē ᵛ taa'òᵛ gbesenaᵛ,
zé pó gó'ìlena ᵛ beᵛ ísia guo
ní zé pó gᵛe ᵛ yeᵛ wéndiazio.

20 Nᵛe dᵛe'ide yákean ke:
I pᵛble, ì ᵛma a léwa,
ì me i vāikeᵛ.

21 Yá mèn àaᵛ ì tᵛ tᵛlewa à lualua,
à kà síiᵛ se a yápiᵛ fᵛo:

22 Zᵛ kpalablea,
sᵛ pᵛble kãa,

23 nᵛe pó wa zau zākea,
zᵛ wéndia gᵛa a dii zá nᵛ ũ.

24 Pó nénaᵛ ku tᵛle mèn síiᵛ,

kási aa ðno ví maamaae:

²⁵ Bɔɔnao de pɔ gbáao ũo,

kási aaɪ ble kùsúa di saee.

²⁶ En'ui'uinao de pɔzɔɔ ũo,

kási aaɪ bekpa gbèsɔue.

²⁷ Kwaɔ lío kía vío,

kási aaɪ bɔle zéze gā ní gāoe.

²⁸ Nyɔ fɔ zɔ kú ní ɔo,

kási ɪ e ge na kía kpé saaiɛ.

²⁹ Pɔ mèn àaɔ ku an bea maa,

à kà síiɔ se an táa'oa kefeũ:

³⁰ Nɔomusu pɔ de gɔsa ũ nɔbɔo guu,

ɪli pɔɔbɔzake pɔeɛo

³¹ ní kosa pɔ toe bɔo ní blesan giio

ní kía pɔ kú a zígɔɔ aeo.

³² Tó n sɔũyã kè ziasɛa lesi guu

ge tó n vãi làasookè, ɔku n léwa,

³³ asa lá wĩ ví disaa í fě à gɔ wàagase ũ,

ge lá wĩ ní kú wà fi à aubɔ,

màa gbéɔ pɔfɛanɛ ɪ sòleda.

31

Kí Lemueli yá

¹ Kí Lemueli da ledàwà à mè:

² Kpelewaɛ, ma né? Bɔé, ma ne'ia?

Akeae, né pɔ ma a lekè Luawa?

³ Nsu n n wo de nɔeɔ kíio,

nísu zé pɔ ɪ kíaɔ ðɔkpa seo.

⁴ Lemueli, vɛéá kíaɔ pɔmia no,

í gbáaá kpalablenao pɔmia no,

20 I ɔ̄ poo wēnadeɔ̄ne,
 i ɔ̄lia taasideɔ̄zi.

21 Ili íampuu viake a beɔ̄deɔ̄ yá musuo,
 asa aà uadeɔ̄ i ula didikɔ̄ae.

22 I zwáa wúlebɔ̄ɔ̄ tā azia,
 aà pɔ̄kasaɔ̄á bàabaa ní zwáa gàaluladeɔ̄ne.

23 Aà zá i ɔ̄ɔ̄ɔ̄ faaibokli,
 i ɔ̄zɔ̄le gudoŭ ní bùsu gbēzɔ̄ɔ̄.

24 Nɔ̄epi i ɔ̄ɔ̄ɔ̄gāu ke àɔ̄ yía,
 i ɔ̄ɔ̄ɔ̄na tā à kpa laatanaɔ̄wa.

25 I ɔ̄ gbāa ní gawio daa a pɔ̄kasa ũ,
 aà kua zia yá lí iwāa ka aà pɔ̄ao.

26 Ŭnɔ̄yā i ɔ̄ dɔ̄ aà léu,
 i yādané ní nòsemaao.

27 I wéte a ua yākeai,
 ili zígbiake à gbasa àɔ̄ pɔ̄bleo.

28 Aà néɔ̄ i fele aa samaa'òè,
 aà zá i aà sáaukpa i me:

29 Nɔ̄e daside āiavi fá,
 āma níme ní deŕila píi.

30 Kákāa maa líɔ̄ náai vío,
 kefenke i gēzeae,
 nɔ̄e pɔ̄ Dii vía ví ɔ̄ wí aà sáaukpa.

31 A aà sáaukpa zí pɔ̄ a kè yá musu,
 í aà táasile aà yākea musu gāae.

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9